ACTA NEUROBIOLOGIAE EXPERIMENTALIS
SUPPLEMENTUM 2

AN ENGLISH-POLISH VOCABULARY

OF BASIC TERMS USED IN BRAIN PHYSIOLOGY AND BEHAVIORAL SCIENCES

Włodzimierz KOZAK and Stefan SOŁTYSIK

WARSAW 1971
POLISH SCIENTIFIC PUBLISHERS

PREFACE

This vocabulary is the first published list of Polish terms used in brain physiology. It should help to standardize the terminology and provide a basis for future preparation of a comprehensive dictionary which would include definitions, etymology, historical information and, perhaps, illustrations. Before undertaking such a task, specialists in neurophysiology, electrophysiology and behavioral sciences must agree upon basic terms and help to standardize their usage, eliminating excess synonyms, misusages and other terms inappropriate either for factual or for linguistic reasons. Undoubtedly, the vocabulary in its present form suffers from many vague formulations and omissions. Therefore, all proposals or critical remarks are sincerely welcome. These should be addressed to Dr. S. Sołtysik, Institute of Psychoneurology, Pruszków, Poland.

In preparation of this vocabulary, great help was provided by Professor Jerzy Konorski, Dr Bogusław Żernicki, Dr Witold Karczewski and Dr Bohdan Sadowski. Additionally, a considerable contribution was made by Dr. Jerzy Chmurzyński, who corrected and completed the ethological terminology. The authors greatly appreciate the assistence provided by these colleagues. Thanks are also due to Miss S. Zaremba, Mrs. S. Bielecka and Miss B. Sałgut who helped in preparing the manuscript and typescript.

ABBREVIATIONS

beh.	behavior, behaviorism
cf.	compare
chem.	chemistry
ecol.	ecology
EEG	electroencephalography
elec.	denotes that the term is used in electrotechnics or electronics rather than in neurophysiology
ethol.	ethology
Fr.	French
Ger.	German
math.	mathematics
physiol.	physiology
pref.	preferred
stat.	statistics
syn.	synonym(s)

abortive poronny; **a. impulse** impuls poronny; **a. reflex** odruch poronny; **a. response** reakcja poronna

above threshold (*syn.* **supraliminal**) ponadprogowy

a-c, alternating current prąd zmienny; **a-c amplifier** wzmacniacz prądu zmiennego

accomodation akomodacja, dostosowanie; **ocular a.** akomodacja oczu; **a. of the nervous tissue** (*W. H. Nernst*) akomodacja nerwowa

acetylcholine acetylocholina

acquired nabyty; **a. drive** napęd nabyty, popęd nabyty; **a. reflex** odruch nabyty, odruch warunkowy

acquisition nabywanie, wytwarzanie się; **a. of conditioned reflexes** wytwarzanie się (nabywanie) odruchów warunkowych

action działanie, czynność; czynnościowy; **a. current** prąd czynnościowy; **integrative a.** czynność integracyjna; **a. potential** potencjał czynnościowy; **mass a.** działalność (ruchowa) rozlana, czynność uogólniona

activate uczynniać, uaktywniać

activating uczynniający, wzbudzający; **reticular a. system, RAS** siatkowaty układ uczynniający (wzbudzający)

active czynny; **a. avoidance** (*syn.* **avoidance response**) czynne unikanie; **a. conduction** przewodzenie czynne; **a. defensive reflex** (*I. P. Pavlov*) czynna reakcja obronna; **a. transport** czynne przenoszenie, transport czynny

activity czynność, czynności; **higher nervous a.** (*I. P. Pavlov*) wyższe czynności nerwowe; **integrative a.** czynność integrująca

A-D converter, analog-to-digital converter przetwornik analogowo-cyfrowy

adaptation adaptacja; przystosowanie; **sensory a.** adaptacja zmysłowa

adequate adekwatny, właściwy; **a. stimulus** bodziec właściwy

adrenaline (*syn.* **epinephrine**) adrenalina

adrenergic adrenergiczny; **a. nerve ending** zakończenie adrenergiczne; **a. synapse** synapsa adrenergiczna

afference aferentacja, doprowadzanie (impulsów)

afferent włókno aferentne, włókno doprowadzające, aferenta; aferentny, dosyłowy, do(o)środkowy (o impulsach); doprowadzający, uczuciowy, aferentny (o włóknach nerwowych)

after po; następczy; **a.-depolarization** depolaryzacja następcza, depolaryzacja śladowa; **a.-discharge** wyładowanie następcze; **a.-effect** efekt następczy, zjawisko następcze; **a.-hyperpolarization** hyperpolaryzacja następcza, hyperpolaryzacja śladowa; **a.-potential** potencjał następczy, potencjał śladowy; **inhibitory a.-discharge** hamowanie następcze

aggression agresja, napaść; **intraspecific a.** agresja wewnątrz-gatunkowa

aggressive behavior zachowanie się agresywne (napastliwe), behawior agresywny

agitation (*syn.* **restlessness**) niepokój ruchowy

agonistic agonistyczny (*ethol.*), kontestacyjny; agonistyczny (*physiol.*), sprzymierzony; **a. behavior** behawior agonistyczny, behawior kontestacyjny; **a. muscle** mięsień agonistyczny, agonista, mięsień sprzymierzony, mięsień współdziałający

aha reaction (*syn.* **aha experience**) reakcja aha, wgląd

akinesis akineza, akinezja, bezruch

alimentary pokarmowy; **a. conditioned reflex** pokarmowy odruch warunkowy

allelomimetic (*syn.* **mimetic, imitative**); **a. behavior** behawior naśladowczy, zachowanie się naśladowane

allied sprzymierzony; **a. reflex** odruch sprzymierzony

allochtonous (*N. Tinbergen*) allochtoniczny, obcy; **a. behavior** behawior allochtoniczny (*ethol.*)

"all or none" (*syn.* **all or nothing**) wszystko albo nic; **a. n. excitation** pobudzenie według prawa

wszystko albo nic; **a. n. law** (*H. P. Bowditch* 1871) prawo „wszystko albo nic"

alpha alfa; α; **a. motoneuron** neuron ruchowy alfa; **a. rhytm** czynność (rytm) alfa (*EEG*); **a. fiber** włókno nerwowe alfa

alternation alternacja, naprzemienność; **delayed a.** alternacja odroczona; **double a.** podwójna alternacja

amnesia niepamięć, amnezja; **anterograde a.** niepamięć następcza; **progressive a.** niepamięć postępująca; **retrograde a.** niepamięć wsteczna

amphicyte komórka płaszczowa, amficyt

amplifier wzmacniacz; **a-c a.** wzmacniacz prądu zmiennego; **d-c a.** wzmacniacz prądu stałego; **differential a.** wzmacniacz różnicowy; **push-pull a.** wzmacniacz przeciwsobny

analog analogowy

analyser (*syn.* **analyzator**) analizator

anelectrotonus anelektrotonus

anesthesia znieczulenie; **general a.** znieczulenie ogólne; **local a.** znieczulenie miejscowe

annulospiral ending zakończenie pierścieniowo-spiralne (wrzeciona mięśniowego)

anode anoda; anodowy; **a. break excitation** pobudzenie przerwaniem prądu na anodzie

anodic anodowy; **a. block** blokada anodowa; **a. depression** depresja anodowa

antagonist mięsień przeciwdziałający (przeciwstawny, antagonistyczny), antagonista

antagonistic przeciwdziałający, przeciwstawny, antagonistyczny; **a. muscle** mięsień przeciwdziałający (przeciwstawny), mięsień antagonistyczny, antagonista

anterograde następczy; **a. amnesia** niepamięć następcza

anticipatory antycypacyjny, wyprzedzający; **a. error** błąd antycypacyjny

antidrive (*J. Konorski*) antynapęd, przeciwnapęd

antidromic antydromowy, wsteczny; **a. conduction** przewodzenie antydromowe; **a. impulse** impuls antydromowy; **a. inhibition** hamowanie antydromowe; **a. invasion** inwazja antydromowa; **a. volley** salwa antydromowa

anxiety niepokój, lęk

aperiodic aperiodyczny; **a. reinforcement** (*syn.* **random reinforcement, variable interval reinforcement**) wzmocnienie aperiodyczne; **a. reward** nagradzanie aperiodyczne

aphagia afagia, nieprzyjmowanie pokarmu

appetitive apetencyjny, apetytywny; **a. behavior** zachowanie apetencyjne, behawior apetencyjny; **a. response** reakcja apetencyjna

approach zbliżanie się; dążenie; zbliżać się, dążyć; **a. gradient** gradient zbliżenia, gradient dążenia (*syn.* **goal gradient** gradient celu); **a.-avoidance conflict** konflikt między zbliżeniem a unikaniem

approximation conditioning (*syn.* **shaping**) warunkowanie przybliżające

arousal wzbudzenie; **a. reaction** reakcja wzbudzenia; **behavioral a.** wzbudzenie behawioralne; **electro-(encephalo)graphic a.** wzbudzenie elektro(encefalo)graficzne

arrest reaction (*EEG*) reakcja zatrzymania (czynności alfa)

artefact (*syn.* **artifact**) artefakt; **stimulus a.** artefakt bodźca

arthresthesia (*syn.* **joint sense**) czucie stawowe

ascend wstępować; **ascending fiber** włókno wstępujące; **ascending pathway** droga wstępująca

assembly zespół, ensemble; **cell a.** (*D. O. Hebb*) ensemble neuronalny

association asocjacja, skojarzenie; **a. center** ośrodek kojarzeniowy, ośrodek asocjacyjny; **a. fiber** włókno kojarzeniowe, włókno asocjacyjne; **a. reflex** (*V. M. Bekhterev*) odruch asocjacyjny (warunkowy); **backward a.** asocjacja wsteczna; **forward a.** skojarzenie (asocjacja) następcza; **retroactive a.** (*syn.* **backward a.**) asocjacja wsteczna

ataxia bezład, ataksja

attention uwaga

attenuate zmniejszać (napięcie), dzielić (napięcie), tłumić; **attenuated response** reakcja zredukowana

attitude postawa (psychiczna, behawioralna)

augment powiększać, wzmagać; **augmented secretion** wydzielanie wzmożone

augmenting response odpowiedź narastająca

autogenetic autogenetyczny, własny; **a. inhibition** hamowanie autogenetyczne, hamowanie własne mięśnia; **a. reflex** odruch własny (mięśnia)

autonomous autonomiczny

autonomic autonomiczny; **a. nervous system** układ nerwowy autonomiczny

autonomy autonomia; **functional a.** (*G. W. Allport*) autonomia funkcjonalna (czynnościowa)

autorhythmic autorytmiczny; **a. action** autorytmika

aversive awersyjny, obronny; **a. agent** czynnik awersyjny; **a. conditioning** warunkowanie obronne; **a. stimulus** bodziec awersyjny, bodziec obronny

avoidance unikanie; **active a.** unikanie czynne; **a. conditioning** warunkowanie unikania; **passive a.** unikanie bierne; **a. response** reakcja unikania **conditioned a. response, CAR** warunkowa reakcja unikania

axis cylinder (*syn.* **axon**) wypustka osiowa

axo-axonal akso-aksonowy; **a. junction** złącze akso-aksonowe; **a. synapse** synapsa akso-aksonowa

axo-dendritic akso-dendrytowy; **a. junction** złącze akso-dendrytowe; **a. synapse** synapsa akso-dendrytowa

axon (*syn.* **axis cylinder**) akson, włókno osiowe, wypustka osiowa; **a. hillock** wzgórek aksonowy; **a. reflex** odruch włókienkowy; **a. terminal** zakończenie aksonu; **myelinated (medullated) a.** akson mielinowany, akson w osłonce rdzennej, włókno rdzenne; **unmyelinated (nonmedullated) a.** akson niemielinowany, akson bezrdzenny, włókno bezrdzenne

axonal transport transport aksonowy, przenoszenie aksonowe; **somato-fugal a. t.** transport aksonowy ku obwodowi

axoplasm aksoplazma

axo-somatic akso-somatyczny; **a. junction** złącze akso-somatyczne; **a. synapse** synapsa akso-somatyczna

B

backward wsteczny; **b. association** asocjacja wsteczna; **b. conditioning** warunkowanie wsteczne

Bahnung (*Ger.*) torowanie

beam strumień, wiązka, promień (oscyloskopu); **b. brightness** jaskrawość wiązki, jasność plamki; **dual-beam (twin-beam)** dwustrumieniowy, dwuwiązkowy

behavior zachowanie (się), behawior

behavioral behawioralny, dotyczący zachowania się; **b. arousal** wzbudzenie behawioralne; **b. science** nauka o zachowaniu się, behawiorystyka

belongingness (*E.L. Thorndike*) powinowactwo asocjacyjne

beta beta; **b. rhythm** (*EEG*) rytm beta

binary dwójkowy, binarny; **b. code** kod dwójkowy; **b. conditioned reflex** (*E. A. Asratian*) binarny odruch warunkowy; **b. digit** (*syn.* **bit**) bit, jednostka ilości informacji; **b.-to-decimal converter** przetwornik dwójkowo-dziesiętny

binocular obuoczny; **b. vision** widzenie obuoczne

binodal dwuzałamkowy; **b. action potential** dwuzałamkowy potencjał czynnościowy

bioelectric bioelektryczny; **b. phenomena** zjawiska bioelektryczne; **b. potential** potencjał bioelektryczny

biphasic dwufazowy; **b. action potential** dwufazowy potencjał czynnościowy

bipolar dwubiegunowy, bipolarny; **b. cell** komórka dwubiegunowa; **b. recording** odprowadzenie dwubiegunowe; **b. stimulation** drażnienie dwubiegunowe

bit (*syn.* **binary digit**) bit, jednostka informacji

block blokada, blokować; blokowy; **anodal b.** blokada anodowa; **b. diagram** schemat blokowy

bond połączenie; **neural b.** połączenie nerwowe

brain mózg, mózgowie; **b. waves** fale mózgu

break otwarcie; złamać; **b. excitation** pobudzenie przy otwarciu obwodu, pobudzenie przy wyłączeniu prądu stałego; **nervous b. down** załamanie nerwowe

bridge most, mostek; mostkowy; **b. circuit** schemat mostkowy; **b. insulator** izolator mostkowy

bulb opuszka; **olfactory b.** opuszka węchowa

bulbar opuszkowy; dotyczący rdzenia przedłużonego

burst erupcja; **b. of impulses** krótka erupcja serii (impulsów) **spindle b.** (*EEG*) erupcja wrzecion

C

capillary kapilarny, włośniczkowy, włoskowaty; **c. microelectrode** mikroelektroda kapilarna, mikroelektroda szklana

CAR, conditioned avoidance response warunkowa reakcja unikania

cathodal (*syn.* cathodic) katodowy; **c. block** blokada katodowa

cathode katoda; katodowy; **c. follower** wtórnik katodowy; **c.-ray oscilloscope** oscyloskop (katodowy)

cell assembly (*D. O. Hebb*) ensemble neuronalny Hebba

cellulifugal odkomórkowy

cellulipetal dokomórkowy

central ośrodkowy, centralny; **c. excitatory state** (*C. S. Sherrington*) ośrodkowy stan pobudzenia; **c. inhibitory state** (*C. S. Sherrington*) ośrodkowy stan hamowania; **c. motive state** (*C. L. Morgan*) ośrodkowy stan napędowy; **c. nervous system, CNS** ośrodkowy układ nerwowy

center ośrodek, środek; **brain c.** ośrodek mózgowy; **c. of CS** ośrodek bodźca warunkowego

centrencephalic środkowo-mózgowy; **c. system** (*G. W. Penfield*) układ środkowo-mózgowy

centrifugal odśrodkowy; odośrodkowy; **c. fiber** włókno odośrodkowe

centripetal dośrodkowy; doośrodkowy; **c. fiber** włókno doośrodkowe

CER, conditioned emotional response emocjonalna reakcja warunkowa

cerebellar móżdżkowy

cerebellum (*syn.* **little brain**) móżdżek

cerebral mózgowy

cerebrum mózg

cerveau isolé (*Fr.*) (*P. Bremer*) mózg izolowany, cerveau isolé; **c. i. preparation** preparat mózgu izolowanego

chemoreception chemorecepcja

chemoreceptor chemoreceptor

chemoresponsive chemicznie pobudliwy; **c. membrane** błona chemicznie pobudliwa

chemotaxis chemotaksja

choice wybór; **ch. point** punkt wyboru (w labiryncie); **ch. reaction** reakcja z wyboru; **ch. reaction time** czas reakcji z wyboru; **double (tripple, multiple) ch. situation** sytuacja (treningowa) z wyborem podwójnym (potrójnym, wielokrotnym)

cholinergic cholinergiczny; **ch. synapse** synapsa cholinergiczna;

chronaxy chronaksja

chronic przewlekły, chroniczny, długotrwały; **ch. experiment** doświadczenie przewlekłe (chroniczne); **ch. fear** strach długotrwały

circuit obwód; **closed c.** obwód zamknięty; **reverberating c.** obwód rewerberujący, obwód krążenia impulsów

clasping reflex odruch obejmowania

clasp-knife-reaction (*syn.* **lengthening reaction**) reakcja scyzorykowa, objaw scyzorykowy, reakcja wydłużenia

classical klasyczny, I typu; **c.** *CR*, **c. conditioned reflex** odruch warunkowy klasyczny, odruch warunkowy I typu, klasyczny CR; **c. CS, c. conditoned stimulus** klasyczny CS, bodziec warunkowy klasyczny, bodziec warunkowy I typu

cleaning reflex odruch oczyszczania (ciała)

clonic kloniczny, trząsowy

clonus klonus, trząs

code szyfr, kod; szyfrować, zaszyfrować, kodować, zakodować

COEPS, cortical extrapyramidal system korowy układ pozapiramidowy

collateral odgałęzienie, odnoga, obocznica, gałązka boczna, kolaterala; boczny, odgałęziający się (bocznie); **recurrent c.** powracająca obocznica, kalaterala zwrotna

commission popełnienie; **error of c.** błąd popełnienia, pozytywna reakcja warunkowa na bodziec hamulcowy (*cf.* **omission**)

commissural spoidłowy; **c. junction** złącze spoidłowe

common final path (*C. S. Sherrington*) wspólna droga końcowa

competitive współzawodniczący, rywalizujący; **c. adsorption** adsorpcja na drodze współzawodnictwa; **c. responses** reakcje współzawodniczące

concentration of excitation (inhibition) (*I. P. Pavlov*) koncentracja pobudzenia (hamowania)

concentric współśrodkowy, koncentryczny; **c. electrode** elektroda koncentryczna; **c. receptive field** pole odbiorcze współśrodkowe (koncentryczne)

condition warunek; warunkować, wytwarzać odruch warunkowy; uwarunkować

conditional warunkowy, umowny; **c. reflex** (*I. P. Pavlov*); odruch warunkowy; **c. discrimination** (*syn.* **conditioned switching**) przełączanie warunkowe

conditioned warunkowy; **c. emotional response, CER** emocjonalna reakcja warunkowa; **c. inhibition** hamowanie warunkowe (w szerszym znaczeniu jako hamowanie wewnętrzne;w węższym jako odmiana różnicowania, w której bodźcem różnicowym jest zespół bodźców złożony z bodźca warunkowego i hamulca warunkowego); **c. inhibitor, CI** hamulec warunkowy; **c. reflex, CR** odruch warunkowy;**c. response, CR** reakcja warunkowa; **c. stimulus, CS, Sc** bodziec warunkowy; **c. switching** (*syn.* **conditional discrimination**) przełączanie warunkowe

conditioning warunkowanie; warunkujący; **classical c.** warunkowanie klasyczne, warunkowanie I typu; **c. volley (stimulus, tetanus)** salwa (bodziec, seria) warunkująca; **instrumental c.** warunkowanie instrumentalne, warunkowanie II typu; **operant c.** warunkowanie sprawcze (*B. F. Skinner*), warunkowanie instrumentalne

conduction przewodzenie; **saltatory c.** przewodzenie skokowe

conductivity (*syn.* **conductance**) przewodnictwo

configuration konfiguracja (*syn.* **Gestalt** postać)

configurational postaciowy; **c. stimulus** bodziec postaciowy

connection połączenie, związek; **temporal c.** (*I. P. Pavlov*) związek czasowy
connectionism koneksjonizm, kierunek psychologii (i fizjologii zachowania się) zakładający występowanie i tworzenie się nowych połączeń w mózgu, jako mechanizm uczenia się
consciousness świadomość, przytomność
construct konstrukt, zmienna hipotetyczna
consummatory konsumacyjny, spełniający; **c. response** reakcja konsumacyjna, reakcja spełniająca; **c. reflex** odruch konsumacyjny, odruch spełniający
contiguity bliskość (w przestrzeni lub czasie); obocznność, styczność; **law of c.** prawo styczności
contingency (*stat.*) kontyngencja
continuity ciągłość
continuous ciągły; **c. extinction** wygaszanie ciągłe; **c. reinforcement** wzmacnianie regularne
contraction skurcz
contracture przykurcz, kontraktura
contralateral przeciwległy, drugostronny, przeciwstronny, kontralateralny; **c. hemisphere** półkula przeciwległa; **c. reflex** (*syn.* **crossed reflex**) odruch skrzyżowany
control regulacja, kontrola; **nervous c.** regulacja nerwowa
convergence konwergencja, zbieżność
coordination koordynacja
corrective poprawczy, korygujący; **c. inhibition** (*P. S. Kupalov*) hamowanie poprawcze, zmniejszenie odruchu warunkowego przy zmiejszeniu siły (lub czasu trwania) bodźca bezwarunkowego; **c. movement** ruch poprawczy (korekcyjny)
cortex kora; **adrenal c.** kora nadnercza; **cerebellar c.** kora móżdżkowa; **cerebral c.** kora mózgowa; **subcortex** podkorze
cortical korowy
corticalization kortykalizacja; przejmowanie przez korę mózgową w rozwoju filogenetycznym kontroli nad funkcjami niższych pięter układu nerwowego
corticifugal odkorowy
corticipetal dokorowy
coupling sprzęganie; **electrical (electronic) c.** sprzęganie elektryczne
courtship zaloty; **c. behavior** zaloty
covert skryty, nie jawny; **c. behavior** zachowanie się (behawior) skryte
CR, conditioned reflex; conditioned response CR, odruch warunkowy, reakcja warunkowa
criterion kryterium, sprawdzian; **trained to c.** trenowany do osiągnięcia kryterium
critical krytyczny; **c. depolarization** depolaryzacja krytyczna (*syn.* **firing level** poziom krytyczny, poziom wyładowania)
crossed reflex odruch skrzyżowany
crouch przypaść do ziemi
crouching przypadanie do ziemi
CS, conditioned stimulus bodziec warunkowy
cue bodziec, sygnał, wskazówka
curiosity ciekawość; **c. drive** napęd (popęd) ciekawości

D

D-A converter, digital-to-analog converter przetwornik cyfrowo-analogowy
d-c, direct current prąd stały; **d-c amplifier** wzmacniacz prądu stałego
deafferent deaferentować, przeciąć włókna doprowadzające, pozbawić dopływu impulsów z obwodu, przeciąć korzonki lub nerwy czuciowe
deafferentation deaferentacja, pozbawienie aferentacji, przecięcie korzonków lub nerwów czuciowych (włókien doprowadzających)
decay zanikanie; **d. constant** stała czasu zanikania
decerebellate pozbawić móżdżku, usunąć móżdżek
decerebellation pozbawienie (usunięcie) móżdżku
decerebrate odmóżdżyć, usunąć mózg (odciąć od mózgu); **d. rigidity** sztywność odmóżdżeniowa
decerebration odmóżdżenie, decerebracja
decorticated bezkorowy, obezkorowiony, dekortykowany
decortication obezkorowienie, pozbawienie (usunięcie) kory, dekortykacja
decrement dekrement, ubytek; **d. conduction** przewodzenie z dekrementem
decussation skrzyżowanie; **decussational fiber** włókno biegnące w skrzyżowaniu, włókno skrzyżowaniowe
deefferent deeferentować, przeciąć korzonki lub

nerwy ruchowe, przeciąć włókna odprowadzające

deefferentation deeferentacja, przecięcie korzonków lub nerwów ruchowych, przecięcie włókien odprowadzających

defacilition (*syn.* **disfacilitation**) zmniejszenie torowania, utrudnienie, odtorowanie

defense obrona; obronny; **d. distance** dystans bezwzględnej obrony, dystans krytyczny; **d. reaction** reakcja obronna; **d. reflex** odruch obronny

defensive obronny; **d. reflex** odruch obronny; **d. stimulus** (*syn.* **noxious stimulus**) bodziec obronny, bodziec wywołujący reakcję obronną

degeneration zwyrodnienie, degeneracja; **axonal d.** zwyrodnienie aksonowe; **Nissl d.** zwyrodnienie Nissla (zwyrodnienie wsteczne); **retrograde d.** zwyrodnienie wsteczne; **secondary d.** zwyrodnienie wtórne; **transsynaptic d.** zwyrodnienie transsynaptyczne; **Wallerian d.** zwyrodnienie wallerowskie, zwyrodnienie wtórne

delay opóźnienie, odroczenie; **impulse d.** opóźnienie impulsu; **inhibition of d.** (*I. P. Pavlov*) hamowanie opóźniające; **junctional d.** opóźnienie złączowe; **post-d.** po odroczeniu; **pre-d.** przed odroczeniem; **synaptic d.** opóźnienie synaptyczne

delayed odroczony, opóźniony; **d. alternation** alternacja odroczona; **d. matching-to-sample** odroczone dobieranie według wzorca; **d. rectification** prostowanie opóźnione; **d. response** reakcja odroczona; **d. reward (reinforcement) conditioning** warunkowanie z opóźnioną nagrodą (wzmocnieniem)

delta delta; **delta rhythm** czynność delta

demarcation potential potencjał uszkodzenia, potencjał demarkacyjny

dendrite dendryt

dendritic dendrytowy

denervate odnerwiać

denervation odnerwienie

depolarization depolaryzacja, zmniejszenie biegunowości

depression depresja, obniżenie (pobudliwości)

deprivation pozbawienie, izolacja; **sensory d.** izolacja zmysłowa, pozbawienie dopływu bodźców, deprywacja zmysłowa

descent zstępować; **descending fiber** włókno zstępujące

desensitization odczulenie

diencephalon międzymózgowie

differential różniczka (*math.*); różniczkowy (*math.*); różnicowy; **d. amplifier** wzmacniacz różnicowy; **d. equation** równanie różniczkowe; **d. inhibition** (*I. P. Pavlov*) hamowanie różnicowe; **d. response** (*I. P. Pavlov*) reakcja różnicowa; **d. stimulus** (*I. P. Pavlov*) bodziec różnicowy

differentiate różnicować (bodźce); różniczkować (*math.*)

differentiation różnicowanie (*I. P. Pavlov*); różniczkowanie (*math.*)

diffuse nervous system sieciowy układ nerwowy; rozproszony układ nerwowy

digit cyfra; **binary d.** (*syn*, **bit**) bit

digital cyfrowy; **d. computer** maszyna cyfrowa

diphasic dwufazowy; **d. spike** iglica dwufazowa

direct prosty, bezpośredni, jednokierunkowy, nieskrzyżowany; **d. current, d-c** prąd stały, prąd jednokierunkowy; **d. coupling** sprzężenie bezpośrednie; **d. inhibition** hamowanie proste; **d. reflex** odruch nieskrzyżowany; **d. stimulation** drażnienie bezpośrednie; **directly coupled, D. C.** sprzężony bezpośrednio

directional cue sygnał (bodziec) kierunkowy

discharge wyładowanie; wyładować (się), rozładować (się)

discriminate rozróżniać

discriminated operant (*B. F. Skinner*) reakcja instrumentalna na bodziec warunkowy sporadyczny

discrimination rozróżnienie; różnicowanie (zwłaszcza w literaturze behawiorystycznej); **conditional d.** (*syn.* **conditioned switching**) przełączanie warunkowe; **d. time** czas reakcji różnicowania, czas reakcji dyskryminacyjnej; **d. training** trening dyskryminacyjny; **visual d.** rozróżnianie wzrokowe

discirminative stimulus, S^D (*B. F. Skinner*) instrumentalny bodziec warunkowy, bodziec dyskryminacyjny

disfacilitation (*syn.* **defacilitation**) utrudnienie, odtorowanie, defacylitacja

dishabituation dyshabituacja, przywrócenie odpowiedzi

disinhibition (*I. P. Pavlov*), rozhamowanie, przejściowe pojawienie się reakcji warunkowej na bodziec hamulcowy, np. pod wpływem bodźca ubocznego

displacement (*syn.* **d. activity**) reakcja przerzutowa

distance dystans; **individual d.** dystans osobniczy

distractibility zwiększona reaktywność na bodźce uboczne, rozpraszalność

distractor bodziec uboczny, dystraktor

disuse nieużywanie; nie używać, wyłączyć z używania

disynaptic disynaptyczny, dwusynaptyczny; **d. reflex** odruch dwusynaptyczny

dominance nadrzędność, dominacja; **cortical d.** nadrzędność korowa; **hemispherical d.** nadrzędność (jednej) półkuli mózgu; **lateral d.** nadrzędność, przewaga (dominacja, preferencja w posługiwaniu się) jednej strony ciała lub jednego z parzystych narządów; **manual d.** dominacja (jednej) ręki; **ocular d.** przewaga (jednego) oka

dominant (*A. A. Ukhtomsky*) dominanta; **d. hierarchy** hierarchia dominowania; **d. posture** poza dominacji

dominator (*R. Granit*) dominator (siatkówki oka); **photopic d.** dominator fotopowy; **scotopic d.** dominator skotopowy

double alternation podwójna naprzemienność (alternacja), porządek reakcji a-a-b-b

drive napęd, popęd; napędzać, przesuwać, popychać; **acquired d.** napęd nabyty; **d. displacement** przerzut napędu; **d.-producing stimulus** (*syn.* **drive stimulus**) (*J. Konorski*) bodziec napędowy; **d. reduction** (*C. L. Hull*) redukcja napędu (hipotetyczny mechanizm nagrody); **d. reflex** (*J. Konorski*) odruch napędowy; **d. stimulus** (*C. L. Hull*) sygnał potrzeby (afferentny impuls wywołany stanem potrzeby "**need**"); **irrelevant d.** napęd uboczny; **learned d.** napęd wyuczony (warunkowy); **primary d.** napęd pierwotny (pierwszego rzędu); **secondary d.** napęd wtórny (drugiego rzędu, warunkowy)

driving napędzanie; pojawianie się fal elektroencefalogramu synchronicznie z bodźcem (*EEG*)

DRP, dorsal root potential potencjał korzonka grzbietowego, DRP

DRR, dorsal root reflex odruch korzonka grzbietowego, DRR

DSCT, dorsal spino-cerebellar tract szlak rdzeniowo-móżdżkowy grzbietowy, DSCT

dummy model, atrapa; rzekomy; **d. operation** zabieg rzekomy, operacja rzekoma

E

E-cell, excitatory cell komórka pobudzeniowa, komórka E

$_SE_R$, excitatory potential (*C. L. Hull*) potencjał pobudzeniowy reakcji

EAG, electroantennogram elektroantenogram, zapis potencjałów czułków, EAG

ECoG, electrocorticogram elektrokortykogram, zapis potencjałów kory, ECoG

EEG, electroencephalogram elektroencefalogram, wykres potencjałów mózgu, EEG; **depth EEG** elektroencefalogram głębinowy (głęboki)

effect skutek, wpływ, wynik; wpływać, wynikać; **law of e.** (*E. L. Thorndike*) prawo skutku, prawo efektu

effective użytkowy, skuteczny; **e. reaction potential, $_S\bar{E}_R$** (*C. L. Hull*) użytkowy potencjał reakcji

effector efektor, narząd wykonawczy; **e. cell** komórka wykonawcza (efektorowa)

efference eferentacja; **e. copy** (*E. von Holst, H. Mittelstaedt*) kopia eferentacji

efferent eferentny, odsyłowy, efektorowy także w znaczeniu: odośrodkowy (np. o impulsach) lub odprowadzający (o włóknach nerwowych); **e. control of receptor organs** odośrodkowa regulacja narządów zmysłowych

effort wysiłek; **least e. principle** zasada najmniejszego wysiłku

EKG, electrocardiogram elektrokardiogram, zapis potencjałów serca, EKG

electric elektryczny; **e. charge** ładunek elektryczny; **e. circuit** obwód elektryczny; **e. organ** narząd elektryczny; **e. shock** bodziec elektryczny; **e. skin response** reakcja skórnogalwaniczna, GSR

electrical elektryczny; **e. silence** cisza elektryczna, brak czynności elektrycznej; **e. stimulation** drażnienie elektryczne; **e. transmission** przekazywanie elektryczne (przez synapsę), przekaźnictwo elektryczne (synaptyczne)

electrically (in)excitable membrane (*H. Grundfest*) błona (nie)pobudliwa elektrycznie

electrically transmitting synapse synapsa elektryczna

electroantennogram, EAG elektroantenogram, wykres potencjałów czułków, EAG

electrocardiogram, EKG elektrokardiogram, zapis potencjałów serca, EKG

electrocardiography elektrokardiografia

electrocautery przyżeganie elektryczne

electrocoagulation koagulacja elektryczna

electroconvulsive elektrowstrząsowy; **e. shock, ECS** wstrząs elektryczny, elektrowstrząs

electrocorticogram, ECoG elektrokortykogram, wykres potencjałów kory, ECoG

electrocorticography elektrokortykografia

electrode elektroda; elektrodowy; **bipolar e.** elektro-

da dwubiegunowa; **coaxial e.** elektroda współosiowa; **concentric e.** elektroda współśrodkowa (koncentryczna); **e. impedance** impedancja elektrody; **metal micro-e.** mikroelektroda metalowa; **micro-e.** mikroelektroda; **monopolar e.** elektroda jednobiegunowa; **non-polarizable e.** elektroda niepolaryzująca; **e. resistance** oporność elektrody; **ultramicro-e.** ultramikroelektroda; **unitary e.** elektroda jednostkowa, elektroda do rejestracji z pojedynczych neuronów

electrodermal response, EDR reakcja skórnoelektryczna, reakcja skórnogalwaniczna, GSR

elektroencephalogram, EEG elektroencefalogram, wykres potencjałów mózgu, EEG

electrogenesis elektrogeneza

electrographic elektrograficzny; **e. arousal** elektro-(encephalo)-graficzna reakcja wzbudzenia

electromotor elektromotoryczny, unerwiający płytki elektryczne; **e. neuron** neuron elektromotoryczny

electromyogram, EMG elektromiogram, wykres potencjałów mięśniowych, EMG

electronarcosis elektronarkoza, uśpienie elektryczne

electron micrography mikroelektronografia

electron microscope mikroskop elektronowy

electroplaque płytka elektryczna (narządu elektrycznego ryb)

electroplate płytka elektryczna

electroretinogram, ERG elektroretinogram, wykres potencjałów siatkówki, ERG

electroshock bodziec elektryczny, uderzenie prądu

electrotonic elektrotoniczny; **e. coupling** sprzęganie elektrotoniczne; **e. spread** (*syn.* **e. conduction**) szerzenie się elektrotoniczne, przewodzenie elektrotoniczne

electrotonus elektrotonus

elicit wywołać

EMG, electromyogram EMG, elektromiogram, zapis potencjałów mięśniowych

emit emitować (o zachowaniu lub reakcjach)

emitted response reakcja emitowana (*cf.* **respondent**)

emotion emocja; **conditioned e.** emocja uwarunkowana, warunkowa emocja

emotional emocjonalny; **e. expression** ekspresja emocjonalna; **e. indicator** wskaźnik emocji; **e. pattern** wzorzec emocjonalny, zestrój emocjonalny

emotive emocyjny; **e. brain** mózg emocyjny; **e. stimulus** bodziec emocyjny (wywołujący reakcję emocjonalną)

encéphale isolé (*Fr.*) (*P. Bremer*) izolowane mózgowie; **e. i. preparation** preparat izolowanego mózgowia

end koniec; końcowy; **e. brain** (*syn.* **telencephalon**) kresomózgowie; **e. brush** (*syn.* **telodendron**) telodendron, końcowe rozkrzewienie aksonu drzewko końcowe; **e. feet** guziczki końcowe (boutons terminaux); **e. organ** narząd końcowy, receptor; **e. plate** płytka końcowa; **motor e. plate** ruchowa płytka końcowa

endbrain kresomózgowie, telencefalon

end bouttons (*syn.* **synaptic knobs**) guziczki końcowe, guziczki synaptyczne

ending zakończenie; **nerve e.** zakończenie nerwowe

engram (*R. Semon*) (*syn.* **mnemonic trace, memory trace**) engram, ślad pamięciowy

enteramine (*syn.* **serotonine**) serotonina, 5-hydroksytryptamina

environment środowisko; **enriched e.** środowisko wzbogacone; **external e.** środowisko zewnętrzne; **internal e.** środowisko wewnętrzne (milieu)

EOG, electrooculogram elektrookulogram, zapis elektryczny ruchów oczu

EPC, endplate current prąd płytki końcowej (ruchowej), EPC

ephapse efapsa, pseudosynapsa, synapsa rzekoma

ephaptic efaptyczny, pseudosynaptyczny; **e. transmission** przekazywanie efaptyczne, przekaźnictwo pseudosynaptyczne

epicritic (*H. Head*) epikrytyczny; **e. sensibility** czucie epikrytyczne

epilepsy padaczka, epilepsja; **focal e.** (*syn.* **Jacksonian e.**) padaczka ogniskowa (Jacksonowska)

epileptic padaczkowy; **e. attack** (*syn.* **e. fit, e. seizure**) napad padaczki

epileptogenic padaczkorodny, wywołujący padaczkę

epileptoid padaczkopodobny; **e. seizure** napad padaczkopodobny

epimeletic (*J. P. Scott*) opiekuńczy, epimeletyczny; **e. behavior** zachowanie się opiekuńcze, behawior opiekuńczy, zachowanie się epimeletyczne; **e. vomiting** wymioty opiekuńcze, wymioty epimeletyczne (*ethol.*)

epinephrine (*syn.* **adrenaline**) adrenalina

epithalamus nadwzgórze (uzdeczka, szyszynka i spoidło tylne)

EPP, endplate potential potencjał płytki końcowej (ruchowej), EPP; **min. EPP** miniaturowy potencjał płytki końcowej, min. EPP

EPSP, excitatory postsynaptic potential pobudzeniowy potencjał postsynaptyczny, EPSP

equilibrium równowaga; **e. potential** potencjał równowagi

equipotentiality ekwipotencjalność; **cerebral e.** (*K. S. Lashley*) ekwipotencjalność korowa

Erbkoordination (*Ger.*) (*K. Lorenz*) (*syn.* **fixed**

action pattern) sztywny schemat ruchowy, norma reakcji; koordynacja wrodzona

ERG, electroretinogram elektroretinogram, zapis potencjałów siatkówki, ERG

ergotropic (*W. R. Hess*) ergotropowy; **e. zone** (*cf.* **trophotropic zone**) strefa ergotropowa (podwzgórza), strefa mechanizmów aktywacji

error błąd; **anticipatory e.** błąd antycypacyjny; **e. of commission** błąd popełnienia; **e. of omission** błąd opuszczenia; **perseverative e.** błąd perseweracyjny; **standard e.** (*stat.*) błąd standardowy

escape ucieczka, wymykanie, umykanie; **e. behavior** ucieczka, reakcja ucieczki; **e. distance** dystans ucieczki; **e. learning (conditioning)** uczenie się (warunkowanie) reakcji wymknięcia, forma warunkowania instrumentalnego, w którym nagrodą jest przerwanie działania bodźca nocyceptywnego; **e. response** reakcja wymknięcia, reakcja ucieczki

et-epimeletic (*J. P. Scott*) et-epimeletyczny, opiekuńczo-wzbudny; **e. behavior** behawior et-epimeletyczny

ethology etologia

evoke wywołać; **evoked potential** (*syn.* **field potential**) potencjał polowy, potencjał wywołany; **evoked response** odpowiedź wywołana

exafference (*E. von Holst, H. Mittelstaedt*) egzaferentacja, aferentacja zewnętrzna

excitability pobudliwość

excitable pobudliwy; **chemically e.** pobudliwy chemicznie; **electrically e.** pobudliwy elektrycznie; **mechanically e.** pobudliwy mechanicznie

excitation pobudzenie; **e. pattern** mozaika pobudzenia

excitatory pobudzający, pobudzeniowy; **central e. state** (*C. S. Sherrington*) ośrodkowy stan pobudzenia; **e. conditioning** warunkowanie pobudzeniowe; **e. postsynaptic potential, EPSP** pobudzeniowy potencjał postsynaptyczny, EPSP; **e. potential,** ${}_{S}E_{R}$ (*C. L. Hull*) potencjał reakcji; **e. stimulus** bodziec (warunkowy) pobudzeniowy

exit wyjście; wyjściowy; **e. field** (*J. Konorski*) pole wyjściowe; **e. pupil** źrenica wyjściowa; **e. unit** (*J. Konorski*) jednostka wyjściowa

expectancy oczekiwanie; **principle of e.** zasada oczekiwania

experience doświadczenie (przeżycie); doświadczenie życiowe; doświadczać

experiment doświadczenie (naukowe), eksperyment; eksperymentować

experimental doświadczalny; **e. design** plan doświadczalny; **e. extinction** wygaszanie; **e. group** grupa (zwierząt, osób) doświadczalna; **e. neurosis** nerwica doświadczalna

exploration badanie, eksploracja; **locomotor e.** eksploracja ruchowa (lokomocyjna)

exploratory behavior zachowanie eksploracyjne, behawior eksploracyjny

exploratory response reakcja eksploracyjna

expressive wyrażający, ekspresyjny; **e. behavior** zachowanie ekspresyjne; **e. movements** ruchy wyrażające

extension prostowanie, rozginanie (kończyny); **crossed e. reflex** skrzyżowany odruch prostowania (rozginania)

extensor prostownik, rozginacz (mięsień); **e. muscle** mięsień wyprostny, prostownik; **e. thrust** odruch wyprostny, pchnięcie wyprostne

external inhibition (*I. P. Pavlov*) hamowanie zewnętrzne

externalization of drive (*E. E. Anderson*) warunkowanie napędu („eksternalizacja" popędu), wzbudzenie popędu przez bodziec zewnętrzny

extinction (*I. P. Pavlov*) wygaszanie; **experimental e.** wygaszanie; **latent e.** wygaszanie utajone; **secondary e.** wygaszanie wtórne, generalizacja wygaszania

extracellular zewnątrzkomórkowy, okołokomórkowy; **e. recording** odprowadzenie okołokomórkowe (zewnątrzkomórkowe)

extrafusal pozawrzecionowy; **e. fiber** włókno (mięśniowe) pozawrzecionowe

extrapyramidal pozapiramidowy; **e. system** układ pozapiramidowy (*J. Prus*)

eye oko; **e. pause** (syn. **fixation pause**) przerwa fiksacyjna; **schematic e.** oko zredukowane

eyelid reflex odruch powiekowy, odruch mrugania

F

facilitate torować, ułatwiać; **facilitating effect** wpływ torujący

facilitation torowanie, ułatwienie; **retroactive facilitation** torowanie wsteczne

facilitatory torujący, ułatwiający

factor czynnik; **f. analysis** analiza czynnikowa; **two-factor theory** teoria dwuczynnikowa, teoria dwóch procesów (uczenia się)

fanning rozstawienie, rozczapierzenie; **toe f.** rozczapierzenie palców stopy

Faraday's cage (*syn.* **screening cage**) klatka Faradaya
faradic stimulation drażnienie prądem zmiennym
fatigue zmęczenie
fatigueability zmęczalność
fear strach
feedback sprzężenie zwrotne, wpływ zwrotny; **f. loop** pętla sprzężenia zwrotnego; **negative f.** ujemne sprzężenie zwrotne; **positive f.** dodatnie sprzężenie zwrotne
feedforward sprzężenie następcze, wpływ następczy
female samica; żeński (dotyczący płci żeńskiej)
feminine samiczy, żeński (dotyczący osobnika płci żeńskiej)
fiber włókno; **fast f.** włókno szybkie; **f. spectrum** widmo włókien; **muscle f.** włókno mięśniowe; **nerve f.** włókno nerwowe; **slow f.** włókno powolne
field pole; polowy; **f. potential** (*syn.* **evoked potential**) potencjał polowy; **receptive f.** pole odbiorcze, pole recepcyjne
final common path (*C. S. Sherrington*) wspólna droga końcowa
firing level (*syn.* **critical depolarization**) poziom krytyczny, wyładowania
fit napad; **convulsive f.** napad drgawkowy; **epileptic f.** (*syn.* **epileptic attack, epileptic seizure**) napad padaczkowy
fixation utrwalanie; wpatrzenie się, fiksacja (wzroku), utrwalenie (nawyku, reakcji warunkowej); **anxiety f.** fiksacja lęku; **binocular f.** fiksacja dwuoczna; **f. pause** (*syn.* **eye pause**) przerwa fiksacyjna; **f. time** czas fiksacji (wzrokowej); **visual f.** fiksacja wzrokowa; **visual f. reflex** odruch wpatrywania się, odruch fiksacji wzrokowej
fixed action pattern (*syn.* **Erbkoordination**) (*K. Lorenz*) sztywny schemat ruchowy, norma reakcji, koordynacja wrodzona
fixed interval reinforcement wzmacnianie (nagradzanie) w stałym interwale, wzmacnianie równookresowe, wzmacnianie periodyczne
fixed ratio reinforcement wzmacnianie (nagradzanie) w stałej proporcji
flexor zginacz; **f. reflex** odruch zgięcia; **f. tonus** tonus (napięcie) zginaczy
flower-spray ending zakończenie bukietowe (we wrzecionie mięśniowym), zakończenie baldaszkowate
follower cell komórka wtórująca
following śledzenie, wodzenie; **f. reflex** odruch wodzenia, odruch śledzenia (oczami)
forebrain (*syn.* **prosencephalon**) przodomózgowie; **medial f. bundle** przyśrodkowy pęczek przodomózgowia
fractional antedating goal response (*C. L. Hull*) cząstkowa warunkowa reakcja spełniająca (nagrodowa)
free swobodny, wolny; **f. association** swobodne kojarzenie; **f. nerve ending** wolne zakończenie nerwowe; **f. operant level** wyjściowy poziom reakcji (poddanej warunkowaniu instrumentalnemu)
freeze zamierać (ze strachu); **freezing** reakcja zamierania
frustration frustracja, zawód, udaremnienie
frustrative frustracyjny; **conditioned f. response** warunkowa reakcja frustracyjna
fusimotor wrzecionoruchowy; **f. nerve fiber** włókno nerwowe wrzecionoruchowe, włókno ruchowe gamma
fuzz coat wyściółka; **synaptic f. c.** wyściółka synaptyczna

G

galvanic skin response, GSR reakcja skórnogalwaniczna
gamma gamma, γ; **g. loop** pętla gamma; **g. motoneuron** neuron ruchowy gamma
ganglion zwój; **ganglionated nervous system** zwojowy układ nerwowy
generalization generalizacja, uogólnienie; **g. gradient** gradient generalizacji; **response g.** generalizacja reakcji; **stimulus g.** generalizacja bodźca (*I. P. Pavlov*)
geniculate kolankowaty; **g. body** ciało kolankowate
generator potential potencjał generatorowy
Gestalt (*Ger.*) (*syn.* **configuration**) postać, konfiguracja, Gestalt; **G. principle** zasada postaci
gestaltism psychologia postaci, gestaltyzm
giant olbrzymi; **g. cell** komórka olbrzymia; **g. fiber** włókno olbrzymie
gnostic unit (*J. Konorski*) jednostka gnostyczna
goal cel, nagroda, spełnienie (*C. L. Hull*); **antedating (anticipatory) g. response** (*C. L. Hull*) warunkowa reakcja celu, warunkowa reakcja nagrodowa, warunkowa reakcja spełniająca; **g. gradient** gradient celu, gradient nagrody; **g. response** reakcja spełniająca, reakcja nagrodowa; **g. stimulus** bodziec nagradzający

go left–go right discrimination różnicowanie dwóch reakcji

Golgi tendon organ narząd ścięgnisty Golgiego

go–no go discrimination różnicowanie reakcji; **go–no go d. with symmetrical reward** różnicowanie reakcji z nagrodą symetryczna; **go–no go d. with asymmetrical reward** różnicowanie reakcji z nagrodą asymetryczną

gradient gradient, spad; **generalization g.** gradient generalizacji; **goal g.** (*C. L. Hull*) gradient celu, gradient nagrody; **electrochemical g.** gradient elektrochemiczny; **potential g.** spad potencjału

grasp chwyt; chwytać; **g. reflex** odruch chwytania; **grasping reflex** odruch chwytania, odruch chwytny; **grasping and groping** chwytanie i obmacywanie

gray matter istota szara, substancja szara

grid krata, ruszt; **g.-floor** podłoga elektryczna, podłoga elektrodowa; **synaptic g.** (*K. Akert*) ruszt synaptyczny

grope iść po macku; **grasping and groping** chwytanie i obmacywanie

group grupa; **control g.** grupa kontrolna; **experimental g.** grupa doświadczalna

GSR, galvanic skin response reakcja skórnogalwaniczna

gustatory smakowy

gyrus zakręt, zawój

H

$_{S}H_{R}$, **habit strength** (*C. L. Hull*) siła nawyku

habit nawyk, odruch instrumentalny

habitat (*ethol.*) siedlisko (*cf.* **environment** środowisko, **range** obszar występowania)

habit strength (*C. L. Hull*) siła nawyku

habituation habituacja, przywykanie; **reflex h.** habituacja odruchu; **response h.** habituacja odpowiedzi

hemisphere półkula; **dominant h.** półkula nadrzędna; **subdominant h.** półkula podporządkowana

heterogeneous różnorodny; **h. conditioned reflex** (*I. P. Pavlov*) odruch warunkowy różnorodny (wytworzony przy pomocy innego bodźca bezwarunkowego)

heterofacilitation torowanie (ułatwienie) przy drażnieniu różnych włókien nerwowych, torowanie różnorodne

heterolateral różnostronny, drugostronny, przeciwległy

heteropolar różnobiegunowy; **h. neuron** neuron różnobiegunowy

higher nervous activity (*I. P. Pavlov*) wyższe czynności nerwowe

homing (*ethol.*) tendencja i zdolność powrotu do gniazda, ostoi lub siedliska

homogeneous jednorodny; **h. conditioned reflex** (*I. P. Pavlov*) odruch warunkowy jednorodny, odruch warunkowy wytworzony przy pomocy takiego samego bodźca bezwarunkowego

homolateral (*syn.* **ipsilateral**) jednostronny, równostronny, jednoimienny, nieskrzyżowany, z tej samej strony; **h. reflex** odruch nieskrzyżowany

homologous jednoznaczny, o tym samym pochodzeniu, homologiczny

hope (*O. H. Mowrer*) nadzieja, warunkowa reakcja emocjonalna, towarzysząca zdobywczym reakcjom instrumentalnym

hunger głód; **h. antidrive** (*J. Konorski*) antynapęd głodu

hyperactivity (*syn.* **hyperkinesis**) nadczynność

hyperesthesia przeczulica

hyperpolarization hiperpolaryzacja

hypersensitive nadwrażliwy, uczulony

hypersensitivity nadwrażliwość, uczulenie

hypoactivity niedoczynność, zmniejszona aktywność

hypofunction niedoczynność, niedomoga czynnościowa

hypokinesis zubożenie ruchowe, hipokineza

hypophagia hipofagia, zmniejszone pobieranie pokarmu

hyporeflexia osłabienie odruchów, hiporefleksja; **conditioned h.** osłabienie odruchów warunkowych

hypothalamus podwzgórze

I

I-cell komórka hamulcowa, komórka I

I_{R}, **reactive inhibition** (*C. L. Hull*) hamowanie reaktywne

i. m., intramuscular domięśniowy; **i. m. injection** wstrzyknięcie domięśniowe

immediate natychmiastowy, bezpośredni; **i. memory** pamięć natychmiastowa

impairment uszkodzenie, zaburzenie; **i. of conditioned reflexes** zaburzenie odruchów warunkowych

impedance zawada, impedancja; **electrode i.** impedancja elektrody; **input i.** impedancja wejściowa; **tissue i.** impedancja tkanki

imitative (*syn.* **mimetic, allelomimetic**) naśladowczy, imitacyjny

implant wgoić, wszczepić, implantować; **implanted electrode** elektroda wgojona (wszczepiona, implantowana)

imprint odcisk, odbitka; wyryć w pamięci

imprinting wpajanie, „imprinting", napiętnowanie, reakcja piętna

impulse impuls; **muscle i.** impuls mięśniowy; **nerve i.** impuls nerwowy; **i. traffic** przebieg impulsów

inadequate niewłaściwy; **i. stimulus** bodziec niewłaściwy (nieadekwatny)

incentive podniecający; podnieta, premia, nagroda; **i. motivation** motywacja nagrodowa

incompatibility niezgodność, niemożność równoczesnego występowania (o reakcjach organizmu)

incrementing responses reakcje wzrastające (*cf.* **augmenting response, recruiting response**)

indifferent obojętny; **i. electrode** (*syn.* **reference electrode**) elektroda obojętna; **i. stimulus** (*syn.* **neutral stimulus**) bodziec obojętny

indirect pośredni; **i. activation** (*syn.* **i. excitation**) drażnienie (pobudzenie) pośrednie, pobudzenie przez nerw; **i. inhibition** hamowanie pośrednie

induction indukcja, wzbudzenie; **cortical i.** indukcja korowa; **immediate spinal i.** (*syn.* **direct spinal i.**) indukcja rdzeniowa prosta; **negative i.** (*I. P. Pavlov*) indukcja ujemna; **neural i.** indukcja nerwowa; **perceptual i.** indukcja percepcyjna; **positive i.** (*I. P. Pavlov*) indukcja dodatnia; **visual i.** indukcja wzrokowa

inexcitable niepobudliwy

information wiadomość, informacja; **i. theory** teoria informacji

ingoing wchodzący, dochodzący, wejściowy; **i. volley** salwa wchodząca, salwa wejściowa

inhibit hamować

inhibiting hamujący

inhibition hamowanie; **antagonistic i.** hamowanie antagonistyczne; **antidromic i.** hamowanie antydromowe; **associative i.** hamowanie skojarzone; **autogenic i.** hamowanie własne, hamowanie autogenetyczne; **central i.** hamowanie ośrodkowe; **conditioned i.** (*I. P. Pavlov*) hamowanie warunkowe; **conditioned reactive i.**, $_{S}I_{R}$ (*C. L. Hull*) warunkowe hamowanie reaktywne; **connective i.** hamowanie połączeniowe; **cortical i.** hamowanie korowe; **differential i.** (*I. P. Pavlov*) hamowanie różnicowe; **direct i.** hamowanie proste; **external i.** (*I. P. Pavlov*) hamowanie zewnętrzne; **extinctive i.** (*I. P. Pavlov*) hamowanie wygaszeniowe; **indirect i.** hamowanie pośrednie; **i. of delay** (*I. P. Pavlov*) hamowanie opóźniające; **internal i.** (*I. P. Pavlov*) hamowanie wewnętrzne; **postsynaptic i.** (*I.C. Eccles*) hamowanie postsynaptyczne; **presynaptic i.**(*I.C. Eccles*) hamowanie presynaptyczne **proactive i.** hamowanie proaktywne; **reactive i.**, I_R (*C. L. Hull*) hamowanie reaktywne; **reciprocal i.** hamowanie wzajemne, hamowanie recyprokalne, hamowanie antagonistyczne; **recurrent i.** hamowanie zwrotne; **retroactive i.** hamowanie retroaktywne, hamowanie wsteczne; **Wedensky i.** hamowanie Wwiedeńskiego

inhibitor hamulec; inhibitor (*chem.*); **conditioned i.** (*I. P. Pavlov*) hamulec warunkowy

inhibitory hamulcowy; **i. aftereffect** hamowanie następcze; **central i. state** (*C. S. Sherrington*) stan hamowania ośrodkowego **i. conditioning** warunkowanie hamulcowe; **i. feedback** hamulcowe sprzężenie zwrotne; **i. innervation** unerwienie hamujące; **i. stimulus** bodziec hamulcowy

inhibitory potential, $_{S}I_{R}$ (*C. L. Hull*) potencjał hamulcowy; **effective i. p.**, $_{S}\underline{I}_{R}$ efektywny potencjał hamulcowy

initial początkowy; **i. segment, IS** odcinek początkowy (aksonu), IS; **IS-spike** iglica IS, iglica odcinka początkowego (*cf.* **SD-spike**)

injury uszkodzenie; **i. current** prąd uszkodzeniowy; **i. potential** potencjał uszkodzeniowy

innate wrodzony; **i. behavior** zachowanie wrodzone

innate release mechanism, IRM (*N. Tinbergen*) wrodzony mechanizm wyzwalający (*ethol.*)

innervate unerwiać; **innervation** unerwienie; **reciprocal innervation** unerwienie recyprokalne, unerwienie wzajemne

inotropic inotropowy, wpływający na siłę skurczu

input wejście, doprowadzenie; wejściowy, wchodzący; **i. signal** sygnał wejściowy; **i. impedance** impedancja wejściowa

insight wgląd, intuicja; **i. learning** uczenie się przez wgląd

instrumental aparaturowy; instrumentalny, sprawczy, II typu; **i. behavior** zachowanie (się) instrumentalne (sprawcze); **i. conditioning** warunkowanie instrumentalne (sprawcze); **i. CS** CS instrumentalny, CS II typu; **i. CR** CR sprawczy (instrumentalny, II typu); **i. error** błąd aparaturowy

intake przyjmowanie, pobieranie; **food i.** pobieranie pokarmu

intention movements (*O. Heinroth*) ruchy zamiarowe (intencjonalne)

intercalary wstawkowy, pośredniczący; **i. neuron** neuron wstawkowy, neuron pośredniczący, interneuron

intermittent przerywany, sporadyczny; **i. reinforcement (reward)** (*syn.* **partial reinforcement**) wzmacnianie (nagradzanie) sporadyczne, wzmacnianie częściowe, wzmacnianie przestankowe

internal wewnętrzny; **i. clock** zegar własny organizmu, zegar wewnętrzny; **i. environment** (*syn.* **i. milieu**) środowisko wewnętrzne; **i. inhibition** (*I. P. Pavlov*) hamowanie wewnętrzne; **i. sense** zmysł wewnętrzny (propriocepcja wraz z interocepcją)

interneuron neuron wstawkowy (pośredniczący), interneuron; **interneuronal chain** łańcuch interneuronów

internodal międzywęzłowy, między przewężeniami Ranviera, internodalny; **i. distance** odległość międzywęzłowa

internode międzywęźle, odcinek aksonu między dwoma przewężeniami (węzłami) Ranviera

internuncial pośredniczący, łączący; **i. chain** łańcuch interneuronów; **i. neuron** interneuron, neuron wstawkowy (pośredniczący)

interpolar międzybiegunowy, międzyelektrodowy; **i. distance** odległość międzybiegunowa (między biegunami), odległość międzyelektrodowa

interresponse time, IRT przerwa między odpowiedziami, interwał R-R, IRT

intersensory perception percepcja wielozmysłowa

interspike międzyiglicowy; **i. interval** odstęp międzyiglicowy (między iglicami)

intertrial międzypróbowy; **i. interval, ITI** przerwa międzypróbowa

interval odstęp, przerwa, interwał; **i. histogram** histogram odstępów (interwałów), histogram długości przerw

interval reinforcement (reward) wzmacnianie (nagradzanie) okresowe

intervening variable zmienna wdana, zmienna wtrącona

intracranial śródczaszkowy, wewnątrzczaszkowy; **i. electrode** elektroda środczaszkowa; **i. pressure** ciśnienie śródczaszkowe

intrafusal śródwrzecionowy, wewnątrzwrzecionowy; **i. fiber** włókno (mięśniowe) śródwrzecionowe, włókno intrafuzalne; włókno wewnątrzwrzecionowe

intramuscular, i. m. domięśniowy; **i. injection** zastrzyk domięśniowy

intraperitoneal, i. p. dootrzewnowy; **i. injection** zastrzyk dootrzewnowy

intravenous, i. v. dożylny; **i. injection** zastrzyk dożylny, wstrzyknięcie dożylne

intraventricular dokomorowy; **i. injection** zastrzyk dokomorowy (mózgu, serca), wstrzyknięcie dokomorowe

instrinsic wewnętrzny, własny, wewnątrzpochodny; **i. muscle reflex** odruch własny mięśnia (*syn.* **myotatic reflex** odruch rozciągowy, odruch miotatyczny, odruch na rozciąganie; **H-reflex** odruch H, odruch Hoffmanna)

invasion inwazja, wkroczenie; **antidromic i.** inwazja antydromowa

investigatory response reakcja badawcza

involuntary mimowolny, nie dowolny; **i. movement** ruch mimowolny

inward current prąd wchodzący

ipsilateral (*syn.* **homolateral**) po tej samej stronie, jednostronny, jednoimienny, ipsilateralny

i. p., intraperitoneal dootrzewnowy; dootrzewnowo

IPSP, inhibitory postsynaptic potential hamulcowy potencjał postsynaptyczny, IPSP

irradiation promieniowanie; **reflex irradition** (*C. S. Sherrington*) promieniowanie rdzeniowe; **i. of excitation** (*I. P. Pavlov*) promieniowanie pobudzenia; **i. of inhibition** (*I. P. Pavlov*) promieniowanie hamowania

irrelevant bez związku, postronny, niewłaściwy; **i. drive** (*C. L. Hull*) napęd postronny

IRT, interresponse time IRT, interwał R-R, przerwa między odpowiedziami

ischemia odkrwienie, zatrzymanie krążenia krwi, ischemia; **brain i.** odkrwienie mózgu, ischemia mózgu

isoelectric izoelektryczny, o jednakowych potencjałach elektrycznych

isometric izometryczny; **i. contraction** skurcz izometryczny

isotonic izotoniczny; **i. contraction** skurcz izotoniczny

IS, initial segment odcinek początkowy (aksonu); **IS-spike** iglica odcinka początkowego, iglica IS

iterative powtarzalny, iteratywny; **i. chronaxy** chronaksja iteratywna, chronaksja mierzona przy powtarzanym pobudzeniu; **i. reflex** odruch iteratywny, odruch wymagający wielokrotnego pobudzenia

ITI, intertrial interval ITI, przerwa międzypróbowa

i. v., intravenous dożylny, dożylnie

J

Jacksonian epilepsy (*syn.* **focal epilepsy**) padaczka Jacksonowska (ogniskowa)

jerk odruch, szarpnięcie; **ankle j.** odruch ze ścięgna Achillesa; **biceps j.** odruch z mięśnia dwugłowego; **chin j.** odruch żuchwowy; **elbow j.** odruch łokciowy; **knee j.** odruch rzepkowy; **tendon j.** odruch ścięgnisty

joint staw; łączny; połączyć; **j. afferent** aferenta stawowa, włókno aferentne ze stawu; **j. interval** odstęp łączny; **j. interval histogram** histogram odstępów łącznych; **j. nerve** nerw stawowy; **j. organ** receptor stawowy; **j. receptor** receptor stawowy; **j. sense** (*syn.* **arthresthesia**) czucie stawowe

junction złącze, połączenie; **autonomic j.** złącze wegetatywne (autonomiczne), złącze nerwu z efektorem w układzie wegetatywnym; **neuroeffector j.** złącze nerwowo-efektorowe; **neuromuscular j.** złącze nerwowo-mięśniowe

junctional złączowy; **j. potential** potencjał złączowy; **j. transmission** przekaźnictwo złączowe, przekazywanie przez złącze

jumping apparatus (*syn.* **Lashley jumping-stand**) aparat skokowy Lashleya

K

K pragnienie nagrody (jako składnik potencjału reakcji) (*C. L. Hull*)

K nagroda (w sensie fizycznym) (*C. L. Hull*)

***K*-complex** (*EEG*) zespół *K*, kombinacja fali ostrej, fali powolnej i napadu sigma

kinesthesia (*syn.* **kinesthesis**) kinestezja, recepcja ruchu, odczuwanie ruchu

kinesthetic kinestetyczny, dotyczący recepcji ruchu; **k. afferent** aferenta kinestetyczna, włókno czuciowe z receptorów ruchu; **k. stimulus** bodziec kinestetyczny, bodziec wywołany przez ruch (np. kończyny)

knee-jerk reflex odruch kolanowy, odruch rzepkowy

knob kolbka, guziczek; **synaptic k.** kolbka synaptyczna, guziczek synaptyczny; **presynaptic k.** kolbka presynaptyczna

L

lability (*N. Y. Wedensky*) labilność

labyrinth błędnik; **l. reflexes** odruchy błędnikowe

Lashley jumping-stand (*syn.* **jumping apparatus**) aparat skokowy Lashleya

latency utajenie, okres utajenia, latencja; ${}_{S}T_{R}$ (*C. L. Hull*) okres czasu upływający między początkiem bodźca i początkiem reakcji; **reaction l.** (*syn.* **response l.**) okres utajenia reakcji

latent utajony, skryty; **l. excitation** utajone pobudzenie; **l. learning** uczenie utajone; **l. period** okres utajenia, okres utajonego pobudzenia

lateral boczny, oboczny, poprzeczny; **l. excitation** pobudzenie oboczne; **l. geniculate** kolankowaty boczny; **l. inhibition** hamowanie oboczne

law prawo; **l. "all or nothing"** prawo „wszystko albo nic"; **l. of effect** (*E. L. Thorndike*) prawo skutku, prawo efektu; **l. of exercise** (*syn.* **l. of use, l. of frequency**) prawo ćwiczenia

lead odprowadzenie

learn uczyć się

learnable uczalny; **l. drive** napęd uczalny, napęd poddający się warunkowaniu

learning uczenie się, uczenie; **associative l.** uczenie asocjacyjne, uczenie się skojarzeń; **collateral (concomitant) l.** uczenie przypadkowe (oboczne); **incidental l.** uczenie przypadkowe, uczenie niezamierzone; **instrumental l.** uczenie (się) instrumentalne, warunkowanie instrumentalne, warunkowanie sprawcze; **latent l.** uczenie (się) utajone; **l. curve** krzywa uczenia się; **l. set** gotowość do uczenia się; **l. to learn** uczenie uczenia się, nauka uczenia się; **motor l.** uczenie (się) ruchowe; **passive l.** uczenie (się) bierne; **perceptual l.** uczenie (się) percepcyjne; **rote l.** uczenie (się) mechaniczne, uczenie się na pamięć; **serial l.** uczenie się seryjne, uczenie się ciągów **trial-and-error l.** uczenie się metodą prób i błędów

least effort principle zasada najmniejszego wysiłku

Leerlaufreaktion (*Ger.*) (*syn.* **vacuum activity**) reakcja upustowa
length constant (*syn.* **space constant**) stała długości
lengthening reaction (*syn.* **clasp-knife-reaction**) reakcja scyzorykowa
light reflex odruch na światło
limbic system układ rąbkowy, układ limbiczny
limen (*syn.* **threshold**) próg
liminal progowy; **l. sensitivity, LS** pobudliwość progowa **l. stimulus** bodziec progowy
limit kres, zakres, granica; **supralimit inhibition** (*I. P. Pavlov*); hamowanie pozakresowe
lobectomy usunięcie płata (mózgu), wycięcie płata, lobektomia
lobotomy lobotomia, leukotomia, chirurgiczne przecięcie włókien łączących płaty czołowe ze wzgórzem
local miejscowy, lokalny; **l. circuit theory** (*L. Hermann*) teoria prądów lokalnych; **l. current** prąd miejscowy (lokalny); **l. potential change** miejscowa (lokalna) zmiana potencjału
localization umiejscowienie, lokalizacja
location położenie, ustawienie; **electrode l.** położenie elektrody
locomotion ruch, przemieszczanie się, lokomocja
locomotive wywołujący lokomocję
locomotor lokomocyjny, ruchowy; **l. behavior** behawior lokomocyjny, zachowanie (się) lokomocyjne
loop pętla; **carotid l.** pętla tętnicy szyjnej, pętla van Leersuma; **caudate l.** pętla jądra ogoniastego; **feedback l.** pętla sprzężenia zwrotnego; **gamma** (*γ*) **l.** pętla gamma

M

M spike, medullated axon spike iglica M, pierwszy załamek złożonego potencjału przy inwazji antydromowej
macroelectrode makroelektroda, elektroda o dużej powierzchni
magnetoreaction reakcja magnetyczna, magnetoreakcja, uporczywe zwracanie się w kierunku bodźca
male samiec; samczy
manipulandum manipulandum
manipulatory manipulacyjny; **m. behavior** behawior manipulacyjny, zachowanie (się) manipulacyjne
mass action działalność (ruchowa) rozlana, uogólniona
mass activity czynność wieloneuronowa
mass reflex odruch „masowy", uogólniony
massed practice (*syn.* **massed learning, massed repetition**) ćwiczenie skomasowane (uczenie skomasowane, powtarzanie zagęszczone)
maze labirynt; **elevated m.** labirynt wypukły (wzniesiony); **T-maze** labirynt T; **multiple T-maze** wielokrotny labirynt T; **temporal m.** labirynt czasowy; **water m.** labirynt wodny; **Y-maze** labirynt Y
M-C, multiple choice wybór wielokrotny; **M-C task** zadanie z wyborem wielokrotnym
M-cell, Mauthner cell komórka Mauthnera
matching-to-sample dobieranie według wzorca; **delayed m.-t.-s.** odroczone dobieranie według wzorca
matter istota, substancja; **gray m.** istota szara (mózgu, rdzenia); **white m.** istota biała (mózgu, rdzenia)
meaningless bezsensowny; **m. syllable** zgłoska bezsensowna
mediation (*beh.*) pośrednictwo; mediacja
mediator (*syn.* **transmitter**) mediator, przekaźnik chemiczny
medullary opuszkowy; rdzenny, mielinowy; **m. centers** ośrodki opuszkowe; **m. sheath** osłonka rdzenna (mielinowa)
medullated rdzenny, pokryty osłonką rdzenną, mielinowany; **m. axon** akson mielinowany; **m. fiber** włókno rdzenne (mielinowane)
membrane błona; błonowy; **m. action potential** potencjał czynnościowy błony; **m. capacity** pojemność (elektryczna) błony; **m. impedance** impedancja (zawada) błony; **m. resistance** oporność błony; **m. resting potential** potencjał spoczynkowy błony; **m. time constant** stała czasu błony
memory pamięć; **associative m.** pamięć asocjacyjna; **immediate m.** pamięć natychmiastowa; **long-term m.** pamięć długotrwała; **magnetic m.** pamięć magnetyczna; **m. drum** mnemometr, przyrząd do uczenia lub badania pamięci; **m. span** zakres pamięci; **m. trace** (*syn.* **mnemonic trace, engram**), ślad pamięciowy, engram; **recent m.** pamięć świeża; **short-term m.** pamięć krótkotrwała; **transient m.** pamięć przejściowa
mentation czynności umysłowe (aktualnie zachodzące)

mesencephalon (*syn.* **midbrain**) śródmózgowie
mesopic mezoptyczny, mezopowy; **m. vision** widzenie mezoptyczne
metencephalon tyłomózgowie wtórne
microphonics potencjały mikrofonowe
midbrain (*syn.* **mesencephalon**) śródmózgowie
milieu (*Fr.*) środowisko, otoczenie; **internal m.** (*C. Bernard*) (*syn.* **internal environment**) środowisko wewnętrzne organizmu
mimetic (*syn.* **allelomimetic, imitative**) naśladowczy, podobny, imitujący; **m. response** imitacja, reakcja naśladowcza; **parasympathicomimetic** parasympatykomimetyczny, działający jak układ przywspółczulny
min. EPP (miniature end plate potential) miniaturowy potencjał płytki końcowej, min. EPP
miniature EPP miniaturowy EPP, min. EPP
myoneural junction (*syn.* **neuromuscular junction**) złącze nerwowo-mięśniowe, płytka motoryczna
mnemonic pamięciowy; **mnemonic trace** (*syn.* **memory trace, engram**) ślad pamięciowy
mobility ruchliwość (mięśniowa, ale nie lokomocyjna) (*cf.* **motility**)
modality jakość zmysłowa; **stimuli of the same m.** bodźce o tej samej jakości zmysłowej, bodźce z tego samego analizatora; **stimulus of different m.** bodziec z innego analizatora, bodziec innej jakości zmysłowej
modulator (*R. Granit*) modulator
molar molarny; **m. behavior** behawior molarny
molecular molekularny, cząsteczkowy; **m. behavior** behawior molekularny; **m. biology** biologia molekularna
mononodal z pojedynczego przewężenia Ranviera, jednowęzłowy; **m. action potential** jednowęzłowy potencjał czynnościowy
monopolar (*syn.* **unipolar**) jednobiegunowy; **m. cell** komórka jednobiegunowa; **m. recording** jednobiegunowe odprowadzenie
monosynaptic jednosynaptyczny; monosynaptyczny; **m. reflex** odruch monosynaptyczny
mood nastrój, gotowość do określonej reakcji emocjonalnej
motility ruchliwość (najczęściej lokomocyjna); motoryka (o żołądku)
motivate motywować, pobudzać do działania; wywoływać napęd; służyć jako nagroda; służyć jako cel
motivation motywacja; (często synonim napędu (popędu)); **incentive m.** motywacja nagrodowa; **internal m.** motywacja wewnętrzna, motywacja wywołana zmianami w samym organizmie, np. głód, senność; **primary m.** motywacja pierwotna, wrodzona (bezwarunkowa), **secondary m.** motywacja wtórna nabyta, wyuczona (warunkowa); **tertiary m.** (*J. P. Seward*) motywacja trzeciego rzędu
motive motyw, pobudka; motywacyjny, napędowy; **central m. state** (*C. L. Morgan*) ośrodkowy stan napędowy
motoneuron motoneuron, neuron ruchowy; **m. pool** pole (grupa, zespół) motoneuronów
motor ruchowy motoryczny; **m. activity** czynność ruchowa, czynność somatyczna; **m. cortex** kora ruchowa; **m. endplate** ruchowa płytka końcowa, płytka motoryczna; **m. fiber** włókno ruchowe; **m. habit** nawyk ruchowy (odruch instrumentalny); **m. unit** (*C. S. Sherrington*) jednostka ruchowa, jednostka motoryczna
movement ruch; **active m.** ruch czynny; **instrumental m.** ruch instrumentalny; **involuntary m.** ruch mimowolny, ruch nie dowolny; **passive m.** ruch bierny; **reflex m.** odruch ruchowy; **voluntary m.** ruch dowolny
multiple wielokrotny, mnogi; **m. choice experiment** doświadczenie z wyborem wielokrotnym; **m. innervation** (*syn.* **polyneural innervation**) unerwienie wielokrotne; **m. instrumental conditioned reflex (response)** wielokrotny warunkowy odruch (reakcja) instrumentalny; **principle of m. response** (*syn.* **principle of varied reaction**) zasada różnorakich reakcji (o zwierzęciu w nowej sytuacji); **Yerkes m. choice box** skrzynka wielokrotnego wyboru Yerkesa
multipolar wielobiegunowy; **m. cell** komórka wielobiegunowa
muscle mięsień; mięśniowy; **fast m.** mięsień szybki; **heart m.** mięsień sercowy; **intrafusal m. fiber** włókno mięśniowe wewnątrz-wrzecionowe; **m. fiber** włókno mięśniowe; **m. spindle** wrzeciono mięśniowe; **slow m.** mięsień powolny; **smooth m.** mięsień gładki; **striate m.** mięsień prążkowany; **tonic m.** mięsień toniczny; **twitch m.** mięsień szybki
mutual wzajemny, wspólny; **m. inhibition** hamowanie wzajemne
myelencephalon rdzeniomózgowie
myelin mielina
myelinate mielinować, pokrywać mieliną
myelinated mielinowany, pokryty osłonką mielinową (rdzenną); w otoczce mielinowej (rdzennej)
myelination (*syn.* **myelinization**) mielinizacja, wytwarzanie osłonki mielinowej (rdzennej)
myelogenesis rozwój układu nerwowego
myelon rdzeń kręgowy

myogenic mięśniopochodny, miogeniczny; **m. rhythm** rytm miogeniczny
myoneural nerwowo-mięśniowy; **m. junction** złącze nerwowo-mięśniowe
myotasis rozciąganie mięśnia
myotatic miotatyczny, rozciągowy; **m. reflex** odruch własny mięśnia, odruch miotatyczny, odruch na rozciąganie, odruch Hoffmanna, odruch H; **m. unit** jednostka miotatyczna

N

naive naiwny, niedoświadczony; **experimentally n.** doświadczalnie naiwny, nie używany uprzednio do doświadczeń (o zwierzęciu doświadczalnym)
neck reflexes odruchy szyjne
need potrzeba
negative ujemny; **n. capacitance** pojemność ujemna; **n. electrode** elektroda ujemna, katoda; **n. feedback** sprzężenie zwrotne ujemne; **n. induction** (*J. P. Pavlov*) indukcja ujemna; **n. retroaction** hamowanie retroaktywne; **n. transfer** transfer ujemny
neo-cortex nowa kora (mózgowa)
neopallium nowy płaszcz
neostriatum nowe prążkowie
nerve nerw; nerwowy (głównie w sensie anatomicznym); **n. cell** komórka nerwowa, neuron; **n. center** ośrodek nerwowy; **n. ending** zakończenie nerwowe; **n. fiber** włókno nerwowe; **n. impulse** impuls nerwowy; **n.-muscle preparation** preparat nerwowo-mięśniowy; **n. plexus** splot nerwowy; **n. process** proces nerwowy; **n. tissue** tkanka nerwowa; **n. tract** szlak nerwowy, droga nerwowa; **n. trunc** pień nerwowy
nervous nerwowy; **higher n. activity** (*I. P. Pavlov*) wyższe czynności nerwowe; **n. arc** łuk odruchowy; **n. breakdown** załamanie nerwowe; **central n. system, CNS** ośrodkowy układ nerwowy; **n. system, N. S.** układ nerwowy
net sieć; **nerve n.** sieć nerwowa
neural nerwowy; **n. bond** (*syn.* **n. connection**) połączenie nerwowe, związek nerwowy, związek czasowy; **n. circuit** obwód neuronalny; **n. conduction** przewodzenie (przewodnictwo) nerwowe; **n. discharge** wyładowanie nerwowe; **n. reverberation** rewerberacja (krążenie) impulsów nerwowych; **n. tube** rurka nerwowa
neurite neuryt, akson, wypustka osiowa
neurofibril neurofibryla, włókienko nerwowe
neurofilament neurofilament, nić nerwowa, odgałęzienie nerwu
neurocrine wydzielina nerwowa; neurosekrecyjny, nerwowo-wydzielniczy
neuroendocrine neurosekrecyjny, nerwowo-wydzielniczy; **n. cell** komórka neurosekrecyjna
neurogenic neurogeniczny, nerwopochodny; **n. rhythm** rytm neurogeniczny
neurohormon neurohormon
neurohumoral neurohumoralny
neuromotor nerwowo-ruchowy
neuromuscular nerwowo-mięśniowy; **n. cell** komórka nerwowo-mięśniowa; **n. junction** (*syn.* **myoneural junction**) złącze nerwowo-mięśniowe, płytka motoryczna; **n. transmission** przekaźnictwo nerwowo-mięśniowe
neuron neuron, komórka nerwowa; **n. pool** pula neuronów, grupa neuronów
neuronal (*syn.* **neuronic**) neuronowy; **n. chain** łańcuch neuronów
neuronic (*syn.* **neuronal**) neuronowy
neuropil(e) pilśń nerwowa, neuropil
neurosecretion neurosekrecja, wydzielanie nerwowe
neurosecretory neurosekrecyjny, nerwowo-wydzielniczy
neurosis nerwica; **experimental n.** (*I. P. Pavlov*) nerwica doświadczalna
neurotic nerwicowy
neurotogenic nerwicorodny, nerwicogenny
neurotransmitter przekaźnik nerwowy, mediator
neutral obojętny; **n. stimulus** (*syn.* **indifferent stimulus**) bodziec obojętny
nociceptive nocyceptywny, szkodliwy, bólowy
nociceptor receptor bólu, nocyceptor, nocyreceptor
node węzeł; **n. of Ranvier** przewężenie Ranviera, węzeł Ranviera
non-medullated (*syn.* **unmyelinated**) niemielinowany; **n. nerve fiber** włókno niemielinowane, włókno bezrdzenne
nonpolarizable niepolaryzujący (się); **n. electrode** niepolaryzująca się elektroda
nonspecific nieswoisty, niespecyficzny; **n. afferent system** nieswoisty układ czuciowy; **n. response** reakcja nieswoista (dla danego bodźca)
nonvoluntary nie dowolny

noradrenaline (*syn.* **norepinephrine**) noradrenalina
noxious szkodliwy, zgubny; obronny (o bodźcu); **n. agent** czynnik szkodliwy; **n. stimulus** bodziec szkodliwy, bodziec obronny (*syn.* **defensive stimulus**), bodziec wywołujący reakcję obronną
nurture wychowanie; środowiskowe uwarunkowanie zachowania się, w przeciwieństwie do "*nature*" — natury, tj. czynników wrodzonych
nystagmus oczopląs; **labyrinthine n.** oczopląs błędnikowy; **optokinetic n.** oczopląs optokinetyczny

O

occlusion okluzja, nakładanie się pobudzeń (motoneuronów); **o. pool** pula okluzyjna (neuronów)
off-cell (*syn.* **off-unit**) neuron wyłączeniowy, jednostka wyłączeniowa, komórka reagująca na wyłączenie (bodźca)
off-effect wynik wyłączenia (bodźca)
off-response reakcja na wyłączenie (bodźca)
offensive zaczepny; **o. behavior** zachowanie się zaczepne
oligosynaptic oligosynaptyczny, zawierający niewiele synaps
omission opuszczenie; **error of o.** błąd opuszczenia, brak reakcji na dodatni bodziec warunkowy (*cf.* **commission**)
on-cell (*syn.* **on-unit**) neuron włączeniowy, jednostka włączeniowa, komórka reagująca na włączenie bodźca
on-effect wynik włączenia (bodźca), wynik załączenia (bodźca)
on-off unit jednostka włączeniowo-wyłączeniowa
on-response reakcja na włączenie (załączenie) bodźca
one trial learning uczenie w jednej próbie
operational operacyjny; **o. amplifier** wzmacniacz operacyjny
operant sprawczy, instrumentalny; **o. conditioning** warunkowanie sprawcze, warunkowanie instrumentalne; **o. level** poziom instrumentalny, (1) częstość występowania reakcji przed warunkowaniem, (2) częstość występowania reakcji po wygaszaniu; **o. reserve** (*syn.* **reflex reserve**) rezerwa odruchu sprawczego (*B. F. Skinner*)
optional transmission (*R. Lorente de Nó*) przewodzenie wybiórcze
optokinetic optokinetyczny; **o. nystagmus** oczopląs optokinetyczny
optomotor optomotoryczny; **o. response** reakcja optomotoryczna
orientation orientacja, skierowanie; **o. reflex** odruch orientacyjny
orienting reflex odruch orientacyjny
orthodromic ortodromowy, przebiegający w kierunku normalnym (prawidłowym, fizjologicznym)
orthosympathetic ortosympatyczny, sympatyczny, współczulny
oscillatory oscylacyjny; **o. neuron** neuron oscylacyjny; **a. potential** potencjał oscylacyjny
osmoreceptor osmoreceptor, receptor osmotyczny
output wyjście, wyprowadzenie; wydajność; wydzielanie
outward current prąd wychodzący
overlap nakładanie się; **partial o.** częściowe nakładanie się wzajemne
overlearning uczenie się po osiągnięciu kryterium
overshoot przerzut, odwrócenie biegunowości, przebiegunowanie
overt jawny, otwarty; **o. behavior** zachowanie się (behawior) jawne
overtraining przetrenowanie

P

pacemaker rozrusznik; **p. cell** komórka rozrusznikowa; **p. potential** potencjał rozrusznika (rozrusznikowy)
paleocortex stara kora
pallium płaszcz, pokrywa półkuli mózgu
parabiosis (*N. Y. Wedensky*) parabioza Wwiedeńskiego, pobudzenie stacjonarne, zniesienie przewodnictwa
parabiosis (*F. Sauerbruch, Heyde*) parabioza, połączenie dwóch osobników, połączenie krążenia krwi dwóch osobników
parabiosis (*F. A. Forel*) parabioza, współżycie dwóch gatunków owadów społecznych (*ethol.*)
paradendritic paradendrytowy, przydendrytowy; **p. synapse** synapsa paradendrytowa (przydendrytowa)

paradoxic paradoksalny, dziwaczny; **p. sleep** sen paradoksalny

paralysis porażenie

parasympathetic przywspółczulny, parasympatyczny; **p. nervous system** układ nerwowy przywspółczulny

parasympathomimetic parasympatykomimetyczny

paresis niedowład

parietal organ narząd ciemieniowy, oko ciemieniowe

partial częściowy; **p. reinforcement** wzmacnianie sporadyczne, wzmacnianie przestankowe; **p. reward** nagradzanie sporadyczne

passive bierny; **p. avoidance** bierna reakcja unikania; **p. defensive reflex** (*I. P. Pavlov*) bierny odruch obronny: **p. spread** bierne przewodzenie; **p. transport** bierne przenoszenie, bierny transport

pattern wzór, układ, forma, wzorzec, obraz; **p. of response** układ reakcji (odpowiedzi), forma odpowiedzi; **p. of excitation** układ pobudzeń, konstelacja pobudzeń; **p. recognition** rozpoznanie formy; **p. vision** widzenie wzorów; **temporal p.** rozkład czasowy

Pavlovian conditoning warunkowanie klasyczne

Pavlovian stand (*syn.* **conditioning stand**) stojak do badań odruchów warunkowych

perception percepcja, postrzeganie

perceptive unit jednostka percepcyjna

perceptual percepcyjny, doznaniowy; **p. learning** uczenie percepcyjne; **p. world** świat doznań

periodic okresowy, periodyczny; **p. oscillation** drganie okresowe; **p. reinforcement** wzmocnienie okresowe; **p. reward** nagradzanie okresowe, nagradzanie równookresowe

perseveration perseweracja, kontynuowanie działania po ustaniu bodźca

perseverative stimulus trace (*C. L. Hull*) perseweracyjny ślad bodźca

PGR, psychogalvanic response reakcja skórno-galwaniczna, reakcja psychogalwaniczna

phase faza, stadium, okres; stosunek amplitudy do czasu; stosunki czasowe; **active p.** stadium czynne, faza czynności; **p. opposition** (*EEG*) opozycja faz; **p. reversal** odwrócenie fazy; **p. shift** przesunięcie fazowe; **refractory p.** faza refrakcji

phasic fazowy, okresowy; **p. movement** ruch fazowy, ruch okresowy, ruch jedno- lub wielokrotny; **p. reflex** odruch fazowy

photopic vision (*syn.* **daylight vision**) widzenie fotoptyczne, widzenie dzienne

photoreceptor receptor wzrokowy, fotoreceptor

photosensitive światłoczuły; **p. neuron** neuron światłoczuły

pinna małżowina uszna; **p. reflex** odruch z małżowiny usznej

pitch wysokość tonu; **p. discrimination** rozróżnianie wysokości tonu

placing reaction reakcja stawiania łapy na podstawie, reakcja umieszczania; **visual p. r.** wzrokowa reakcja umieszczania

plasticity plastyczność; **nervous p.** plastyczność nerwowa

plate płytka; **end p.** płytka końcowa, płytka ruchowa, płytka nerwowo-mięśniowa, płytka motoryczna

point-to-point punkt-do-punktu; **p. projection** projekcja ekranowa, rzutowanie punkt-do-punktu

polarizable polaryzujący, ulegający polaryzacji; **p. electrode** elektroda polaryzująca się

polarization polaryzacja, biegunowość, spolaryzowanie

poly-spike and wave (*EEG*) wielokrotne iglice i fale

polyneural polineuralny, wieloneuronowy; **p. innervation** (*syn.* **multiple innervation**) unerwienie wielokrotne

polysynaptic polisynaptyczny, zawierający wiele synaps

pontine mostowy; **midpontine** środkowomostowy

pool zbiornik, skupisko, pula, zespół; zbierać, skupiać; **motoneuron p.** pula (zespół) motoneuronów; **oil p.** zbiornik oleju; **pooled data** zbiorcze dane; **pooled results** wyniki zbiorcze (sumaryczne)

position położenie, pozycja; **p. receptor** receptor położenia

positive dodatni; **p. after-potential** dodatni potencjał następczy; **p. conditoned stimulus** dodatni bodziec warunkowy; **p. deflection** wychylenie dodatnie

post-activation poczynnościowy, następujący po czynności

post-anodal po-anodowy; **p. facilitation** torowanie poanodowe; **p. supernormality** poanodowe wzmożenie pobudliwości

post-cathodal pokatodowy; **p. depression** pokatodowe obniżenie pobudliwości

post-excitatory po-pobudzeniowy; **p. depression** depresja po-pobudzeniowa (po pobudzeniu)

postganglionic zazwojowy; **p. fiber** włókno zazwojowe; **p. trunc** pień zazwojowy

postinhibitory pohamulcowy; **p. acceleration** przyspieszenie pohamulcowe (rytmu impulsów)

postremity principle (*Guthrie–Voeks*) zasada ostatniej reakcji

post-stimulus pobodźcowy; **p. histogram, PSH**

histogram pobodźcowy; wykres częstości występowania po bodźcu, PSH

postsynaptic postsynaptyczny, za synapsą; **p. current, PSC** prąd postsynaptyczny, PSC; **p. inhibition** hamowanie posynaptyczne; **p. potential, PSP** potencjał postsynaptyczny, PSP

posttetanic potężcowy, następujący po podrażnieniu tężcowym; **p. facilitation** torowanie potężcowe; **p. potentiation, PTP** spotęgowanie potężcowe

posture postawa; **p. reflex** odruch postawny

postural postawny, posturalny; **p. reflex** odruch postawny

potassium potas; **p. current** prąd potasowy; **p. pump** pompa potasowa

potential potencjał; **action p.** potencjał czynnościowy; **field p.** (*syn.* **evoked p.**) potencjał polowy

potentiation spotęgowanie, wzmożenie; **posttetanic p.** spotęgowanie potężcowe

practice ćwiczenie; **distributed p.** ćwiczenie rozstawione, ćwiczenie rozłożone w czasie; **massed p.** ćwiczenie skomasowane

preconditioning przedwarunkowanie, warunkowanie wstępne

precurrent reflex (*C. S. Sherrington*) odruch przedwstępny

predelay reinforcement (reward) wzmocnienie (nagroda) przed odroczeniem

pre-excitatory przedpobudzeniowy; wstępny; **p. inhibition** hamowanie wstępne, hamowanie przedpobudzeniowe

preference preferencja

preferred wybrany; **p. interval** odstęp wybrany

prefrontal przedczołowy; **p. area** okolica przedczołowa

preganglionic przedzwojowy; **p. fiber** włókno przedzwojowe; **p. trunk** pień przedzwojowy; **p. volley** salwa przedzwojowa, salwa impulsów przedzwojowych

preparation preparat; **cerveau isolé p.** preparat mózgu izolowanego (cerveau isolé); **encephale isolé p.** preparat izolowanego mózgowia (encephalé isolé); **isolated diaghragm p.** preparat wyosobnionej przepony; **isolated heart p.** preparat wyosobnionego serca; **neuro-muscular p.** preparat nerwowo-mięśniowy; **pretrigeminal p.** preparat pretrygeminalny

preparatory przygotowawczy; **p. behavior** zachowanie (się) przygotowawcze; zachowanie (się) napędowe; **p. reflex** odruch przygotowawczy

preparatory set gotowość do reakcji

prepotential potencjał przedwstępny; potencjał rozrusznikowy

preservative zachowawczy; **p. consummatory reflex** odruch zachowawczo-konsumacyjny; **p. preparatory reflex** odruch zachowawczo-przygotowawczy; **p. reflex** odruch zachowawczy

prespike iglica przedsynaptyczna, iglica presynaptyczna

pressure ciśnienie; ucisk; **p. block** blokada uciskowa

presynaptic presynaptyczny, przed synapsą; **p. inhibition** hamowanie presynaptyczne; **p. impulse** impuls presynaptyczny

pretrigeminal pretrygeminalny, przed nerwem trójdzielnym; **midpontine p. transection** przecięcie środkowo-mostowe pretrygeminalne; **p. preparation** preparat pretrygeminalny, preparat przecięty przed nerwem trójdzielnym; **p. transection** przecięcie pretrygeminalne (przed nerwem trójdzielnym)

primary pierwotny; pierwszego rzędu; bezwarunkowy; **p. drive** napęd pierwotny (bezwarunkowy); **p. inhibition** (*J. Konorski*) hamulec pierwotny; **p. fiber** włókno pierwszorzędowe

proactive proaktywny; **p. inhibition** hamowanie proaktywne

problem box (*syn.* **puzzle box**) skrzynka zadań

project projekt; rzutować; projektować; odwzorować

projection rzut, odwzorowanie, projekcja; **neural p.** projekcja (odwzorowanie) nerwowa; **p. area** pole projekcyjne

prone twarzą (lub dłonią) w dół; **pronation** pronacja, zgięcie do przodu

propagate przesuwać się, przenosić się, rozchodzić się; **self-propagating** samo-przenoszący się; **propagating mechanism** mechanizm przesuwu (przenoszenia się, rozchodzenia się)

proprioceptive proprioceptywny

proprioreceptor proprioceptor

prosencephalon (*syn.* **forebrain**) przodomózgowie

protective ochronny; **p. inhibition** (*I. P. Pavlov*) hamowanie ochronne; **p. reflex** (*J. Konorski*) odruch ochronny; **p. consummatory reflex** odruch ochronno-konsumacyjny; **p. preparatory reflex** odruch ochronno-przygotowawczy; **p. response** odruch (reakcja) obronna

protopathic (*H. Head*) protopatyczny; p. **sensibility** czucie protopatyczne

pseudoconditioning warunkowanie rzekome, pseudowarunkowanie

psychogalvanic reflex (response), PGR odruch (reakcja) skórnogalwaniczna (psychogalwaniczna), PGR

PTP, post-tetanic potentiation spotęgowanie potężcowe

punishment (*syn.* **negative reward**) kara, nagroda ujemna
pupil (pupillary) reflex odruch źreniczny
Purkinje (Purkyňe) cell komórka Purkinjego
P shift przesunięcie Purkinjego (zmierzchowe)
push-pull amplifier wzmacniacz przeciwsobny
puzzle box (*syn.* **problem box**) skrzynka zadań

R

Rc, CR, conditioned response reakcja warunkowa, odruch warunkowy
R_G, goal response (*C. L. Hull*) reakcja spełniająca, reakcja nagrodowa, reakcja na bodziec nagradzający
r_G, fractional antedating goal response, f.a.g.r. (*C. L. Hull*) cząstkowa wyprzedzająca (warunkowa) reakcja spełniająca (nagrodowa)
Ru, UR, UCR, unconditioned response reakcja bezwarunkowa, odruch bezwarunkowy
radiation promieniowanie; promienistość; **optic r.** promienistość wzrokowa (włókien wzrokowych)
random przypadkowy, nieregularny, chaotyczny, losowy; **r. bombardment** chaotyczny ostrzał, chaotyczny (nieregularny) dopływ impulsów; **r. reinforcement** (*syn.* **aperiodic reinforcement, variable interval reinforcement**) wzmacnianie nieregularne
randomization ulosowienie, randomizacja
range (*ethol.*) strefa, obszar występowania; **home r.** strefa mieszkalna; **life r.** strefa życiowa; **r. of accomodation** zakres przystosowania
range (*stat.*) zakres
Ranvier node przewężenie Ranviera, węzeł Ranviera
radio-frequency, RF częstotliwość radiowa; **r. f. isolation unit** jednostka izolująca częstotliwości radiowej, radiowyjście
rapid eye movements, REM szybkie ruchy oczu; **REM sleep** sen paradoksalny, sen z szybkimi ruchami oczu
RAS, reticular activating system RAS, siatkowaty układ wzbudzający (uczynniający)
rate wskaźnik, stosunek, miara, szybkość, częstość; **heart r.** częstość skurczów serca; **heart r. response** reakcja sercowa, zmiana częstości tętna w odpowiedzi na bodziec; **mean r.** częstość średnia; **pulse r.** częstość tętna; **r. of decay** szybkość zaniku; **r. of rise** szybkość wzrostu
reaction reakcja, odpowiedź, odczyn; **consensual r.** odruch skrzyżowany (źrenic); **defensive r.** reakcja obronna; **delayed r.** reakcja odroczona; **r. potential** (*C. L. Hull*) potencjał reakcji; **r. time** czas reakcji
reactive reaktywny; **r. inhibition, I_R** (*C. L. Hull*) hamowanie reaktywne
reactivity reaktywność
reafference reaferentacja; **principle of r.** (*E. von Holst, H. Mittelstaed*) zasada reaferentacji
rebound odrzut, odskok; **post-inhibitory r.** odrzut pohamulcowy, pohamulcowe zwiększenie pobudzenia
recall przypominanie (sobie); przypominać sobie
recent świeży; **recent memory** pamięć świeża
recency świeżość; **law of r.** prawo świeżych asocjacji
receptive odbiorczy, recepcyjny; **r. field** pole odbiorcze (recepcyjne); **r. unit** jednostka odbiorcza, jednostka recepcyjna
receptor receptor, narząd odbiorczy; **r. block(ade)** unieczynnienie (blokada) receptorów; **r. potential** potencjał receptorowy; **r. site** punkt receptorowy, punkt odbiorczy, miejsce recepcji; **r. unit** jednostka odbiorcza; **stretch r.** receptor rozciągowy;
recipient odbierający, odbiorczy, przyjmujący
reciprocal wzajemny, dwustronny; recyprokalny; **double r. innervation** podwójne unerwienie wzajemne; **r. inhibition** hamowanie wzajemne (recyprokalne); **r. innervation** unerwienie wzajemne (dwustronne)
recognition rozpoznawanie; **pattern r.** rozpoznawanie formy (układu)
reconditioning warunkowanie ponowne, warunkowanie wznawiające
recovery powrót do normy, odzyskanie, wznowienie; **r. phase** faza powrotu do normy; **r. time** (*syn.* **refractory period**) okres refrakcji; **spontaneous r.** odnowa samorzutna; wznowienie samorzutne (samoistne) (wygaszonego odruchu warunkowego)
recruit narastać (o odpowiedzi); wciągać, dołączyć (nowe elementy); **recruiting reflex** odruch narastający (rekrutacyjny)
recruiting response odpowiedź rekrutacyjna (*cf.* **augmenting response**)
recruitment rekrutacja, narastanie, wciąganie (nowych elementów); **cortical r.** rekrutacja korowa; **spinal r.** rekrutacja rdzeniowa
rectification prostowanie
rectifier prostownik

rectify prostować

recurrent ponowny, powracający, wsteczny, powrotny, zwrotny; **r. collateral** obocznica zwrotna (aksonu); **r. inhibition** hamowanie zwrotne; **r. reflex** odruch powrotny

redirection activity przeniesienie reakcji

redundancy nadmierność, zbędność, nadmiar

reference odniesienie, odnośnik; **Horsley-Clarke r. plane** płaszczyzna odniesienia w układzie Horsley-Clarke'a; **plane (axis) of r.** płaszczyzna (oś) odniesienia; **r. electrode** (*syn.* **indifferent electrode**) elektroda obojętna; **r. lead** przewód odniesienia, odprowadzenie odniesienia, przewód zerowy

referred przeniesiony; **r. pain** ból przeniesiony, ból promieniujący

reflex odruch; odruchowy; **conditioned (conditional) r.** odruch warunkowy; **flexion r.** odruch zgięcia; **iterative r.** odruch iteratywny; **monosynaptic r.** odruch monosynaptyczny; **polysynaptic r.** odruch polisynaptyczny; **r. arc** łuk odruchowy; **r. circuit** obwód odruchowy, łuk odruchowy; **r. inhibition** hamowanie odruchowe, odruch hamulcowy; **r. pupillary contraction** odruchowe zwężenie źrenicy; **r. reserve** (*B. F. Skinner*) (*syn.* **operant reserve**) rezerwa odruchu sprawczego, ilość reakcji potrzebnych do wygaszenia odruchu sprawczego (instrumentalnego), miara oporności na wygaszanie; **r. salivation** odruchowe wydzielanie śliny; **unconditioned r.** odruch bezwarunkowy

refractory refrakcyjny, niepobudliwy; **absolutely r. period** okres refrakcji bezwzględnej; **r. period** (*syn.* **recovery time**) okres refrakcji (niepobudliwości); **relatively r. period** okres refrakcji (niepobudliwości) względnej

refractoriness refrakcja, niepobudliwość, niereagowanie

reinforce wzmocnić (w warunkowaniu klasycznym); nagrodzić (w warunkowaniu instrumentalnym),

reinforcement wzmocnienie (w warunkowaniu klasycznym); nagroda (w warunkowaniu instrumentalnym); **acid r.** wzmocnienie kwasowe; **alimentary r.** wzmocnienie pokarmowe; **conditioned (secondary) r.** wzmocnienie warunkowe (wtórne, drugiego rzędu); **heterogeneous r.** wzmocnienie różnorodne: (1) wzmocnienie innym bodźcem bezwarunkowym; (2) wzmocnienie reakcji bodźcem wywołującym odmienną reakcję (np. w warunkowaniu instrumentalnym); **homogeneous r.** wzmocnienie jednorodne, wzmocnienie tym samym bodźcem bezwarunkowym; **primary r.** wzmocnienie pierwszego rzędu; **schedule of r.** ceduła wzmocnienia (nagradzania); **secondary r.** wzmocnienie drugiego rzędu, wzmocnienie warunkowe, nagroda drugiego rzędu

relay łącze, przełącznik; **r. nucleus** jądro przełącznikowe, jądro łączowe; **synaptic r.** łącze synaptyczne, przełącznik synaptyczny, synaptyczna stacja przełącznikowa

relearning uczenie ponowne

release uwolnienie, oswobodzenie; uwolnić, oswobodzić; **innate r. mechanism** (*ethol.*) wrodzony mechanism wyzwalania (reakcji konsumacyjnej); **r. phenomenon** zjawisko (objaw) uwolnienia (niższych ośrodków spod kontroli wyższych ośrodków); **tranmitter r.** uwalnianie przekaźnika (mediatora)

releaser wyzwalacz, wyzwalający (*cf.* **sign stimulus** bodziec kluczowy, bodziec znak)

REM, rapid eye movements szybkie ruchy oczu; **REM sleep** sen paradoksalny, sen z szybkimi ruchami oczu

Remak's fiber włókno remakowskie (Remaka), włókno szare

repertory repertuar, zestaw; **r. of responses** repertuar reakcji

repolarization repolaryzacja, odtworzenie polaryzacji (biegunowości)

representation przedstawicielstwo, reprezentacja; **cortical r.** korowe przedstawicielstwo (reprezentacja)

reserve rezerwa, zapas; **reflex r.** (*B. F. Skinner*) rezerwa odruchu

residual szczątkowy, pozostały; **r. potentiation** szczątkowe spotęgowanie

resistance (*elec.*) opór, oporność; **r. to conditioning** oporność na warunkowanie; **r. to extinction** oporność na wygaszanie

respond odpowiadać, reagować

respondent (*B. F. Skinner*) odruchowy, dający odpowiedź, reaktywny

response odpowiedź, reakcja; **abortive r.** reakcja poronna; **augmenting r.** odpowiedź narastająca; **conditioned r.** reakcja warunkowa; **delayed r.** reakcja odroczona; **involuntary r.** reakcja mimowolna; **recruiting r.** odpowiedź rekrutacyjna; **r. inhibition** hamowanie reakcji; **r. latency** (*syn.* **reaction latency**) okres utajenia reakcji; **unconditioned r.** reakcja bezwarunkowa

responsive pobudliwy, reaktywny; **chemically r.** pobudliwy chemicznie

rest spoczynek, odpoczynek; spoczywać, odpoczywać; **resting potential** potencjał spoczynkowy

restlessness (*syn.* **agitation**) niepokój ruchowy

restoration wznowienie; **reflex r.** wznowienie odruchu
retention gromadzenie (pamięciowe), zapamiętanie
reticular siatkowy, siatkowaty, siateczkowaty; **r. activating system, RAS** siatkowaty układ wzbudzający (uczynniający); **r. formation** twór siatkowaty; **reticulospinal tract** droga (szlak) siatkowo-rdzeniowa; **r. theory** teoria siateczkowata
retina siatkówka
retinal siatkówkowy; **"cortical retina"** (*S. E. Henschen*) siatkówka korowa; **r. image** obraz siatkówkowy; **r. field** pole siatkówkowe
retrieval odzyskanie, przywrócenie (nawyku, pamięci)
retroaction działanie wstecz, retroakcja
retroactive wsteczny, retroaktywny; **r. amnesia** niepamięć wsteczna; **r. association** skojarzenie wsteczne; **r. facilitation** torowanie wsteczne (retroaktywne); **r. inhibition** hamowanie retroaktywne
retrograde wsteczny; **r. amnesia** niepamięć wsteczna; **r. degeneration** zwyrodnienie wsteczne, degeneracja wsteczna, zwyrodnienie Nissla
reverberate odbijać się, rewerberować
reverberation odbijanie się, krążenie (impulsów) w obwodzie, rewerberacja
reversal odwrócenie; **r. learning (conditioning)** przeuczanie, przeróbka odruchów warunkowych; **r. point** punkt zwrotny
reward nagroda, nagradzanie; **negative r.** (*syn.* **punishment**) nagroda ujemna, kara; **partial r.** nagradzanie sporadyczne; **positive r.** (*syn.* **reward**) nagroda
rheobase reobaza, wartość progowa prądu drażniącego
rheoreceptor reoreceptor, receptor opływu
rhinencephalon węchomózgowie
rhombencephalon tyłomózgowie
rhythm rytm; **alpha r.** rytm alfa; **circadian r.** rytm okołodobowy; **lunar r.** rytm księżycowy, rytm lunarny; **myogenic r.** rytm miogeniczny, rytm mięśniopochodny; **neurogenic r.** rytm neurogeniczny, rytm nerwopochodny; **seasonal r.** rytm sezonowy; **tidal r.** rytm pływowy
riddance reflex odruch bólowy, odruch obronny eliminujący ból
righting wyprostowanie się, przybranie położenia pionowego, powstawanie; **r. reflex** odruch prostowania się, odruch powstawania
rigidity sztywność; **decerebrate r.** sztywność odmóżdżeniowa
rigor stężenie; drżenie; **r. mortis** stężenie pośmiertne
ritualization rytualizacja
root korzonek (korzeń); **anterior r.** korzonek przedni; **dorsal r.** korzonek grzbietowy; **dorsal r. potential** potencjał korzonka grzbietowego; **dorsal r. reflex, DRR** odruch korzonka grzbietowego; **motor r.** korzonek ruchowy; **posterior r.** korzonek tylny; **r. filament** nić korzonka; **sensory r.** korzonek czuciowy; **ventral r.** korzonek brzuszny
rootlet korzonek, część korzenia
rule of heterogeneous summation (*N. Tinbergen*) prawo heterogenicznego sumowania bodźców kluczowych

S

S, subject badany, zwierzę doświadczalne, osobnik grupy badanej
S_D, **D, drive stimulus** bodziec napędowy
S^D, **discriminative stimulus** bodziec dyskryminacyjny, bodziec w którego obecności reakcje instrumentalne są nagradzane (*B. F. Skinner*)
S_Δ ujemny bodziec dyskryminacyjny, bodziec w którego obecności reakcje instrumentalne nie są nagradzane
S_G, **goal stimulus** (*C. L. Hull*) bodziec celu, bodziec nagrodowy, bodziec związany z nagrodą
s', stimulus trace, perseverative stimulus trace (*C. L. Hull*) ślad bodźca
s_G, **fractional goal stimulus** (*C. L. Hull*) cząstkowy bodziec nagrodowy
saccadic skokowy, schodkowaty; **s. eye movements** skokowe (schodkowate) ruchy oczu
safety bezpieczeństwo; **s. center** ośrodek bezpieczeństwa (*J. Konorski*); **s. margin** (*syn.* **s. factor**) margines bezpieczeństwa
saltatory skokowy; **s. conduction** przewodzenie (impulsu) skokowe
sample próbka; wzór, wzorzec; **matching-to-s.** dobieranie według wzorca; **small s.** (*stat.*) mała próbka
satiation nasycenie

satiety nasycenie, sytość, przesyt; **s. center** ośrodek nasycenia, ośrodek sytości

satisfaction zaspokojenie

satisfier czynnik, przedmiot, bodziec; sytuacja prowadząca do zaspokojenia (potrzeby)

savings zachowanie (w pamięci), pozostałość (nawyku)

Sc, CS, conditioned stimulus bodziec warunkowy

Sc, stimulus component bodziec składowy

schedule ceduła, plan, rozkład; **s. of reinforcement** ceduła nagradzania (wzmacniania)

schedules of reinforcement ceduły wzmacniania (nagradzania);

continuous (regular) reinforcement wzmacnianie (nagradzanie) regularne

partial (intermittent) reinforcement wzmacnianie (nagradzanie) przestankowe, wzmacnianie sporadyczne

fixed interval (periodic) reinforcement, FI wzmacnianie periodyczne, wzmacnianie równookresowe

variable interval (aperiodic, random) reinforcement, VI wzmacnianie aperiodyczne, wzmacnianie zmiennookresowe

fixed ratio reinforcement, FR wzmacnianie w stałej proporcji, wzmacnianie stałostosunkowe

variable ratio reinforcement, VR wzmacnianie w zmiennej proporcji, wzmacnianie zmiennostosunkowe

conjunctive schedule ceduła łączna

mixed schedule ceduła mieszana

interlocking schedule ceduła szczepiona

tandem schedule ceduła tandemowa

schema model, schemat, plan; **body s.** schemat ciała (gnostyczna nabyta reprezentacja (korowa) własnego ciała)

schematic schematyczny, uproszczony; **s. eye** oko zredukowane

scheme plan, projekt, schemat

schizokinesis (*W. H. Gantt*) schizokineza, rozszczepienie odruchów warunkowych (np. ruchowych i sercowych)

score wynik (cyfrowy), miara; **raw s.** wynik surowy, wynik nieopracowany; **standard s.** wynik standaryzowany

scotopic vision (*syn.* **night vision, twilight vision**) widzenie skotoptyczne, widzenie zmierzchowe, widzenie o zmroku

screening cage (*syn.* **Faraday's cage**) klatka Faradaya

SD, somato-dendritic somato-dendrytowy, związany z ciałem i dendrytami neuronu; **SD-spike** iglica somato-dendrytowa

secondary wtórny, drugiego rzędu, dodatkowy, podrzędny, warunkowy; **s. conditioning** warunkowanie drugiego rzędu; **s. reflex** odruch wtórny; **s. reinforcement** wzmocnienie warunkowe, wzmocnienie bodźcem warunkowym, wzmocnienie drugiego rzędu; **s. reward** nagroda wtórna, nagroda warunkowa

secretory wydzielniczy; **s. nerve fiber** włókno neurosekrecyjne; **s. reflex** odruch wydzielniczy

segment odcinek, segment; **cervical s.** odcinek szyjny; **lumbar s.** odcinek lędźwiowy; **sacral s.** odcinek krzyżowy; **spinal s.** odcinek (segment) rdzenia; **thoracic s.** odcinek piersiowy

segmental odcinkowy, segmentowy; **s. reflex** odruch rdzeniowy odcinkowy; **intersegmental reflex** odruch rdzeniowy międzyodcinkowy

seizure napad (choroby, drgawek); **epileptic s.** napad drgawkowy

selective wybiórczy; **s. permeability** przepuszczalność wybiórcza; **s. stimulation** drażnienie wybiórcze

self sam, samo; **self-exciting** samowzbudny, samopobudzający się; **self-propagation** samoprzemieszczanie się, samorozchodzenie się; **self-organization** samoorganizacja

sense czucie, zmysł; rozumienie; sens, znaczenie; czuć; **s. datum (s. data)** dane zmysłowe; **external s.** zmysł eksteroceptywny, czucie eksteroceptywne; **internal s.** czucie wewnętrzne, zmysł interoceptywny; **muscle s.** czucie mięśniowe; **s. illusion** złudzenie zmysłowe; **s. limen** próg czucia; **s. modality** jakość zmysłowa; **s. organ** narząd czucia, narząd zmysłowy, receptor; **s. threshold** próg czucia

sensibility wrażliwość, odczuwanie; **deep s.** czucie głębokie; **epicritic s.** (*H. Head*) czucie epikrytyczne; **pallesthetic s.** wrażliwość na drgania (stroika); **proprioceptive s.** czucie proprioceptywne; **protopathic s.** (*H. Head*) czucie protopatyczne

sensibilization uczulenie

sensitive wrażliwy, czuły

sensitivity (*syn.* **sensitiveness**) wrażliwość

sensitize uczulić, uwrażliwić

sensitization uczulenie, uwrażliwienie

senso(ri)-motor czuciowo-ruchowy; **s. cortex** kora czuciowo-ruchowa; **s. integration** integracja (scalenie) czuciowo-ruchowe

sensory czuciowy, zmysłowy; **s. deprivation** izolacja zmysłowa, deprywacja zmysłowa; **s.**

fiber włókno czuciowe; **s. function** czynność czuciowa; **s. information** informacja zmysłowa, dopływ informacji ze zmysłów; **s. input** doprowadzenie czucia, doprowadzenie bodźców; **s. modality** jakość zmysłowa; **s. root** korzonek (korzeń) czuciowy; **s. root field** pole odbiorcze korzonka czuciowego; **s. unit** jednostka czuciowa

serial seryjny, szeregowy, dotyczący ciągu; **s. association** asocjacja seryjna; **s. learning** uczenie (się) ciągów, uczenie (się) seryjne

serotonine (*syn.* **enteramine**) serotonina, 5-hydroksytryptamina

set zestaw, komplet; nastawienie; nastawić, ułożyć; **learning s.** nastawienie, gotowość do uczenia się; **motor s.** gotowość do (danej) reakcji; **neural s.** gotowość neuronalna, torowanie (np. łuku odruchowego); **preparatory s.** gotowość do reakcji

shadow cień; **s. reflex** odruch na cień

sham rzekomy, pozorny; **s. feeding** karmienie pozorne; **s. rage** wściekłość rzekoma

shaping (*syn.* **approximation conditioning**) warunkowanie przybliżające

sigma, σ milisekunda; odchylenie standardowe; **s. rhythm** rytm sigma, rytm ok. 14 cykle/sek; **s. score** wynik standaryzowany; **s. spindle** wrzeciono sigma, rytm sigma

sign znak, objaw, przejaw, sygnał (bodziec warunkowy); **local s.** (*C. S. Sherrington*) cecha miejsca; **s. stimulus** bodziec znak, bodziec kluczowy (*syn.* **releaser** wyzwalacz)

sign-gestalt struktura znaczeniowa

sign learning (*O. H. Mowrer*) warunkowanie klasyczne, uczenie znaków; (*E. C. Tolman*) uczenie znaków

signal sygnał; sygnalizować; **s.-to-noise ratio** stosunek sygnału do szumów

significate (*E. C. Tolman*) desygnat

silent period okres milczenia, pauza

sink zlew, miejsce ujemne elektrycznie

situational sytuacyjny; **s. stimuli** bodźce sytuacyjne

skin reflex (*syn.* **superficial reflex**) odruch skórny

Skinner box skrzynka Skinnera

sleep sen; **fast s.** sen paradoksalny; **paradoxical s.** sen paradoksalny; **s. center** ośrodek snu; **slow s.** sen powolny

slow powolny; zwolnić; **s. muscle** mięsień powolny; **s. potential** potencjał powolny; **s. sweep** powolny przebieg strumienia (oscyloskopu); **s. wave** (*EEG*) fala powolna; **s. wave complex** (*EEG*) zespół fal powolnych

sodium sód; **s. pump** pompa sodowa

solution learning (*O. H. Mowrer*) warunkowanie instrumentalne, uczenie się rozwiązań

somato-dendritic somato-dendrytowy, powstający w ciele i dendrytach neuronu, SD

somato-fugal ku obwodowi neuronu; **s.-f. axonal transport** transport aksonowy ku obwodowi

somato-motor somato-motoryczny, związany z ruchami ciała

somato-sensory związany z czuciem ciała; **s. cortex** kora projekcyjna czucia ciała, kora somato-sensoryczna

somatotopic odwzorowujący okolice ciała, somatotopowy; **s. organization** układ odwzorowania okolic ciała

S-O-R, stimulus-organism-response bodziec-organizm-reakcja

$_{S}O_{R}$, **behavioral oscillation** (*C. L. Hull*) oscylacja behawioralna

source źródło, miejsce elektrododatnie

space constant (*syn.* **length constant**) stała długości

span zakres, rozpiętość; **memory s.** zakres pamięci

spasm kurcz

spastic spastyczny, kurczowy

spasticity spastyczność

spatial przestrzenny; **s. orientation** orientacja przestrzenna; **s. summation** sumowanie przestrzenne

specific swoisty, specyficzny; **s. afferent pathway** droga czuciowa specyficzna; **s. resistance** opór właściwy **s. weight** ciężar właściwy

spike iglica; **s. potential** potencjał iglicowy; **SD s.** iglica somato-dendrytowa; **IS-spike** iglica odcinka początkowego (aksonu)

spike (*EEG*) iglica, fala 1/12 sek; **s. and wave complex** zespół iglicy i fali

spinal rdzeniowy; **s. animal** zwierzę rdzeniowe; **s. cord** rdzeń kręgowy; **s. ganglion** zwój międzykręgowy, zwój rdzeniowy; **s. preparation** preparat rdzeniowy

spinalize przeciąć rdzeń kręgowy

spindle wrzeciono; **alpha s.** (*EEG*) wrzeciono alfa; **muscle s.** wrzeciono mięśniowe; **sleep s.** wrzeciono snu, wrzeciono sigma; **s. burst** erupcja wrzeciona; **s. tripping** wyzwalanie wrzeciona

spine grzbiet; kręgosłup; kolec, cierń, pączek; **dendritic s.** cierń (pączek) dendrytu; **s. apparatus** aparat cierniowy (pączkowy); **s. synapse** synapsa cierniowa (pączkowa)

split rozdzielić, rozdwoić; **s. brain** mózg rozdwojony

spontaneous niewymuszony, własny, spontaniczny,

samoistny; **s. activity** czynność spontaniczna; **s. behavior** zachowanie (się) spontaniczne; **s. discharge** wyładowanie spontaniczne; **s. recovery** odnowa samorzutna, wznowienie samorzutne (samoistne) (wygaszonego odruchu warunkowego)

sporadic sporadyczny; **s. stimulus** bodziec sporadyczny, bodziec pojawiający się nieregularnie

spreading rozprzestrzenianie się, rozchodzenie się, szerzenie się; szerzący się, rozchodzący się; **s. depression** (*A. A. P. Leão*) szerząca się depresja

stalking skradanie się, podkradanie się

stand stojak; **conditioning s.** (*syn.* **Pavlovian s.**) stojak do badań odruchów warunkowych

standard wzorzec; przeciętna; wzorcowy, standardowy; **s. deviation** odchylenie standardowe; **s. error** błąd standardowy; **s. score** wynik standaryzowany

stare patrzeć, wpatrywać się; **staring contest** współzawodnictwo patrzenia

starting reflex odruch startowy

startle reflex (*syn.* **startle pattern**) odruch (reakcja) startowy, reakcja poderwania się, reakcja wzdrygnięcia

stationary excitation (*N. Y. Wedensky*) pobudzenie stacjonarne

stem pień; **brain s.** pień mózgu

stereotaxis stereotaksja, wyznaczenie położenia w bryle; **brain s.** stereotaksja mózgu, wyznaczenie położenia w głębi mózgu

stereotaxic stereotaktyczny

stereotype stereotyp, układ niezmienny; **dynamic s.** (*I. P. Pavlov*) stereotyp dynamiczny

stimulus bodziec; **s. artifact** artefakt bodźca; zakłócenie spowodowane bodźcem; **s. isolation unit** jednostka izolująca, urządzenie do izolacji bodźca; **s. event** bodziec-zdarzenie, zdarzenie będące źródłem bodźca; **s. object** bodziec-przedmiot, przedmiot będący źródłem bodźca

stimulus-bound określony bodźcem (o reakcji lub percepcji)

stochastic losowy, stochastyczny

stress napór, stress; obciążenie, napięcie; **s. stimulus** bodziec naporowy

stretch naciąg, rozciąganie, naciągać, rozciągać; **s. receptor** receptor rozciągowy; **s. reflex** odruch na rozciąganie, odruch rozciągowy, odruch miotatyczny

striate prążkowany; dotyczący kory wzrokowej; **s. body** ciało prążkowane, prążkowie; **s. cortex** kora wzrokowa, kora prążkowana; **s. muscle** mięsień poprzecznie prążkowany

striatal prążkowany; prążkowiowy; dotyczący kory prążkowanej (wzrokowej); **s. neuron** neuron prążkowia; **s. neuron** neuron kory wzrokowej

Su, US, UCS, unconditioned stimulus (unconditional stimulus) bodziec bezwarunkowy, US

subcortex podkorze

subcortical podkorowy

subliminal podprogowy; poniżej progu postrzegania

submissive uległy; **s. posture** poza uległości

subnormal subnormalny, podnormalny; **s. period** okres subnormalny, okres obniżonej pobudliwości; **s. phase** faza subnormalna, faza obniżenia pobudliwości

subordination podporządkowanie, subordynacja; **central s.** ośrodkowa kontrola, subordynacja ośrodkowa (*L. Lapicque*)

substitute zastępować, zastępczy, warunkowy; **s. stimulus** bodziec zastępczy (warunkowy)

substitution zastępstwo, zastępowanie; **stimulus s.** zastępstwo bodźca; **principle of stimulus s.** zasada zastępstwa bodźca (w warunkowaniu klasycznym)

subsynaptic subsynaptyczny, pod synapsą; **s. web** (*syn.* **synaptic web**) (*E. De Robertis*) utkanie subsynaptyczne

subthalamus niskowzgórze

subtreshold podprogowy

successive następczy; **s. discrimination** rozróżnianie bodźców pojedynczych, różnicowanie następcze; **s. threshold** próg następczy

sudorimotor potowydzielniczy; **s. reflex** odruch potowydzielniczy

sudo-secretory potowydzielniczy; **s. reflex** odruch potowydzielniczy

summation sumowanie; **spatial s.** sumowanie przestrzenne; **temporal s.** sumowanie w czasie (czasowe)

superficial powierzchowny, powierzchniowy; **s. reflex** (*syn.* **skin reflex**) odruch skórny

supernormal supernormalny, ponadnormalny; **s. period** okres wzmożonej pobudliwości; **s. phase** faza wzmożenia pobudliwości, faza supernormalna; **s. sign stimulus** ponadnormalny bodziec kluczowy

supersensitivity nadwrażliwość; **s. of denervated structures** nadwrażliwość tworów (struktur) odnerwionych

supine twarzą (lub dłonią) w górę; **supination** supinacja, zgięcie do tyłu

suppression stłumienie, powstrzymanie, zahamowanie; **s. areas** okolice tłumiące (kory); **conditioned s.** warunkowe tłumienie, warunkowa reakcja emocjonalna, CER

suppressor band (*syn.* **suppression area**) pasmo tłumiące, okolica tłumiąca (kory mózgowej)

supraliminal (*syn.* **above threshold**) ponadprogowy

supralimit pozakresowe; **s. inhibition** (*I. P. Pavlov*) hamowanie pozakresowe

supramaximal supramaksymalny, większy od maksymalnego

supramedullary nadrdzeniowy; nadopuszkowy; **s. ganglion** zwój nadrdzeniowy, zwój nadopuszkowy

suprasegmental nadodcinkowy

suprathreshold nadprogowy

switching przełączanie; **conditioned s.** przełączanie warunkowe

sympathetic współczulny, sympatyczny; **s. innervation** unerwienie współczulne

sympathomimetic sympatykomimetyczny

synapse synapsa, styk nerwowy

synaptic synaptyczny; **s. cleft** szczelina synaptyczna; **s. delay** opóźnienie synaptyczne; **s. fuzz coat** wyściółka synaptyczna; **s. knobs** (*syn.* **end bouttons**) guziczki synaptyczne, końcowe; **s. relay** łącze synaptyczne, synaptyczna stacja przekaźnikowa; **s. vesicle** pęcherzyk synaptyczny; **s. web** (*syn.* **subsynaptic web**) utkanie podsynaptyczne (subsynaptyczne)

synchronization synchronizacja

syndrome zespół (objawów), syndrom

synergic sprzymierzony, współdziałający, stowarzyszony, synergiczny; **s. muscle** mięsień sprzymierzony (współdziałający, synergiczny); **s. muscle group** grupa mięśni sprzymierzonych (synergicznych)

synergist współdziałający; **s. muscle** mięsień współdziałający

system układ, system; **nervous s.** układ nerwowy

systemic układowy, ogólnoustrojowy, systemowy; **s. blood pressure** ciśnienie tętnicze krwi

T

T-fiber włókno T, akson rozgałęziony w pobliżu perikarionu

$_{S}T_{R}$ (*C. L. Hull*) okres utajony reakcji, czas reakcji

Tarchanoff phenomenon zjawisko Tarchanowa, reakcja skórnogalwaniczna

target cel; celować; **t. cell** komórka docelowa, komórka adresowa

targeting reflex (*J. Konorski*) odruch celowniczy

task zadanie

teledendron (*syn.* **telodendron, telodendrion, end brush**) telodendron, końcowe rozkrzewienie aksonu, drzewko końcowe

telencephalon (*syn.* **end brain**) kresomózgowie

temporal czasowy; skroniowy; **t. lobe** płat skroniowy; **t. parameter** parametr czasowy; **t. summation** sumowanie czasowe (w czasie)

temporary chwilowy, przejściowy, tymczasowy

tendon ścięgno; **Golgi t. organ** narząd ścięgnisty Golgiego, aparat Golgiego, receptor ścięgnowy Golgiego; **t. reflex** odruch ścięgnowy

tenotomy przecięcie ścięgna; **tenotomize** przeciąć ścięgno

terminal zakończenie; końcowy, kresowy; **nerve t.** zakończenie nerwowe; **t. bulb** zakończenie synaptyczne; **t. depolarization** depolaryzacja zakończeń włókna czuciowego; **t. sensitivity** wrażliwość kresowa (maksymalna)

test próba, sprawdzenie, test; próbować, sprawdzać; **testing stimulus** bodziec sprawdzający

tetanic tężcowy; **t. contraction** skurcz tężcowy; **t. convulsions** drgawki tężcowe; **t. stimulation** drażnienie tężcowe

tetanize pobudzić (mięsień) do skurczu tężcowego

tetanus tężec; drażnienie tężcowe; skurcz tężcowy; **t. toxin** (*syn.* **tetanotoxin**) tetanotoksyna, jad tężca

thalamus wzgórze (wzrokowe)

thalamic wzgórzowy, talamiczny; **t. animal** zwierzę wzgórzowe; **t. diffuse projection system** wzgórzowy układ projekcji rozlanej (niespecyficznej)

thanatosis odruch pozornej śmierci

theta teta, θ; **theta rhythm** czynność teta, rytm teta

thirst pragnienie; **t. drive** napęd pragnieniowy

threshold (*syn.* **limen**) próg (pobudliwości); **differential t.** próg różnicy (bodźców); **t. element** element progowy; **t. level (of potential)** progowy poziom (potencjału); **t. of excitation** próg pobudzenia; **t. stimulus** bodziec progowy

time czas; ustawiać w czasie; **t. base** podstawa czasu; **t. conditioning** warunkowanie na czas; **t. constant** stała czasu, stała czasowa; **t. course** przebieg w czasie; **t. scale** skala czasu; **t. to summit** czas narastania; **timing** układ w czasie; odmierzający czas

tone ton; napięcie; **muscular t.** napięcie mięśniowe; **vagal t.** napięcie nerwu błędnego, wagotonia

tonic środek pobudzający; napięty, toniczny; pobudzający; ciągły; **t. activity** czynność ciągła; **t. contraction** skurcz toniczny, skurcz ciągły; **t. inhibition** hamowanie ciągłe (toniczne); **t. movement** ruch ciągły (toniczny); **t. muscle** mięsień powolny (toniczny); **t. reflex** odruch ciągły (toniczny)

touch dotyk, dotykać; **t. reflex** odruch na bodziec dotykowy

trace ślad, linia, zapis; śladowy; **faint t.** nikły ślad, cienka linia; **memory t.** ślad pamięciowy; **t. conditioning** warunkowanie śladowe

track ślad; **electrode t.** ślad elektrody

tracking śledzenie; śledzący; **t. movement** ruch śledzący (gałek ocznych)

tract droga, szlak, pasmo; **olfactory t.** pasmo węchowe; **optic t.** szlak wzrokowy; pasmo wzrokowe

traffic ruch; **t. of impulses** przebieg impulsów

train ciąg, szereg; ćwiczyć, trenować, kształcić; **impulse t.** ciąg (szereg) impulsów; **trained movement** ruch wyćwiczony

training ćwiczenie, trenowanie, trening; **reflex t.** trenowanie odruchu

transcortical przez korę, biegnący przez korę, skroskorowy

transducer przetwornik; **t. action** czynność przetwornikowa

transfer transfer, przeniesienie, przekaz; przenosić; **bilateral t.** transfer skrzyżowany; **ionic t.** przenoszenie jonów; **negative t.** transfer ujemny; **positive t.** transfer dodatni

transient zjawisko przejściowe; przebieg nieustalony; pojedyncza fala (*EEG*); krótkotrwały zespół; przejściowy, nieustalony; **computer of average transients** maszyna matematyczna do uśredniania przebiegów nieustalonych; **t. memory** pamięć przejściowa

transit (*J. Konorski*) przekazywać; przekaźnikowy; **t. field** pole przekaźnikowe

transit-exit field (*J. Konorski*) pole przekaźnikowo-wyjściowe

transitional przechodni, przemijający; **t. cortex** kora przechodnia

transmembrane skrośbłonowy; **t. potential** potencjał skrośbłonowy

transmission przekazywanie, przekaźnictwo; **chemical t.** przekazywanie (przekaźnictwo) chemiczne; **electrical t.** przekazywanie (przekaźnictwo) elektryczne; **synaptic t.** przekazywanie (przekaźnictwo) synaptyczne

transmit przekazywać; **transmitting** przekazujący; **chemically transmitting synapse** synapsa o przekaźnictwie chemicznym; **electrically transmitting synapse** synapsa o przekaźnictwie elektrycznym

transmitter (*syn.* **mediator**) przekaźnik, mediator; **t. substance** substancja przekaźnikowa (przekazująca); **t. potentiality** zdolność przekazywania (synaptycznego)

transport transport, przenoszenie; **axonal t.** transport aksonowy

transsituational przechodni, międzysytuacyjny

transsynaptic transsynaptyczny, poprzez synapsę; **t. electrical coupling** sprzężenie elektryczne poprzez synapsę, synaptyczne sprzężenie elektryczne

traumatic traumatyczny, urazowy; **t. fixation** utrwalenie traumatyczne

tremor drżenie; **intention t.** drżenie zamiarowe

trial próba, doświadczenie próbne

trial-and-error learning uczenie (się) metodą prób i błędów

trigger wyzwalacz, spust, układ spustowy; wyzwalać; **Schmitt t.** układ spustowy Schmitta; **t. feature** cecha wyzwalająca; **t. stimulus** bodziec wyzwalający; **triggered pulse** impuls wyzwalany; **triggered time base** wyzwalana podstawa czasu

tripping wyzwalanie; **spindle t.** wyzwalanie wrzecion

trophic odżywczy, troficzny; **t. influence** wpływ troficzny **t. sore** owrzodzenie troficzne, rana troficzna

trophotropic zone (*W. R. Hess*) strefa trofotropowa, strefa mechanizmów odżywczych (podwzgórza) (*cf.* **ergotropic zone**)

twilight vision (*syn.* **night vision, scotopic vision**) widzenie o zmroku, widzenie zmierzchowe, widzenie skotoptyczne

twitch skurcz (pojedynczy), szarpnięcie; **t. muscle** mięsień szybki; **t. tension** napięcie skurczowe

two-factor theory teoria dwuczynnikowa; **t. t. of learning** teoria dwóch procesów uczenia (się)

type typ; **type I conditioning** (*S. Miller, J. Konorski*) warunkowanie typu pierwszego, warunkowanie klasyczne; **type II conditioning** (*S. Miller, J. Konorski*) warunkowanie typu drugiego, warunkowanie instrumentalne (sprawcze)

U

$_sU_R$ (*C. L. Hull*) reakcja wrodzona, reakcja bezwarunkowa

UCR, UR, unconditioned reflex (response) odruch bezwarunkowy, reakcja bezwarunkowa, UR

UCR, UR, RU, uncoditioned response (reflex) reakcja (odruch) bezwarunkowa, UR

USC, US, unconditioned stimulus bodziec bezwarunkowy, US

U-fibers włókno U, włókna łukowate łączące korę sąsiednich zakrętów

Umwelt (*Ger.*) (*J. von Uexküll*) świat otaczający, ta część *świata zewnętrznego* (Aussenwelt), która ma znaczenie dla danego organizmu i działa na jego receptory

unavoidable nieunikniony, nieuchronny; **u. shock** uderzenie nieuchronne, bodziec bólowy elektryczny

unconditional (*syn.* **unconditioned**) bezwarunkowy; **u. reflex** odruch bezwarunkowy, UR; **u. response** reakcja bezwarunkowa, UR

unilateral jednostronny, po jednej stronie ciała

unipolar (*syn.* **monopolar**) jednobiegunowy

unit jednostka; pojedyncza komórka nerwowa, neuron; **myotatic u.** jednostka miotatyczna, **motor u.** jednostka ruchowa (*C. S. Sherrington*), neuron ruchowy wraz z unerwionymi przezeń włóknami mięśniowymi; **nerve u.** jednostka (element) nerwowa; **neural u.** jednostka neuralna (komórka lub włókno); **off-unit** neuron wyłączeniowy, jednostka wyłączeniowa; **on-unit** neuron włączeniowy, jednostka włączeniowa; **sensory u.** jednostka czuciowa; **standard u.** (*stat.*) jednostka standardowa (standaryzowana)

unitary jednostkowy; **u. EPSP** jednostkowy EPSP, jednostkowy pobudzeniowy potencjał postsynaptyczny; **u. action potential** potencjał czynnościowy jednostkowy

unmyelinated (*syn.* **non-medullated**) bezrdzenny, niemielinowany; **u. fiber** włókno niemielinowane (bezrdzenne, nagie, szare)

unpolarizable niepolaryzujący (się); **u. electrode** elektroda niepolaryzująca (się)

unpolarized niespolaryzowany

unspecific nieswoisty, niespecyficzny; **u. afferent** system nieswoisty układ czuciowy

UR, UCR, unconditioned response (reflex) reakcja (odruch) bezwarunkowa, UR

US, uncoditioned stimulus bodziec bezwarunkowy, US

use używanie, użycie; używać; **excess u.** nadmierne używanie, wzmożone użycie; **law of u.** (*syn.* **law of exercise, law of frequency**) prawo ćwiczenia

utilization time czas użyteczny

V

vacuum activity (*syn.* **Leerlaufreaction**) reakcja upustowa; reakcja występująca pomimo braku bodźca wyzwalającego

vacuum tube lampa próżniowa; **v. t. voltmeter** woltomierz lampowy

vagal dotyczący nerwu błędnego, wagalny; **v. tone** wagotonia, wzbudzenie parasympatyczne

vagomimetic wywołujący objawy pobudzenia nerwu błędnego

Vagusstoff (*Ger.*) (*O. Loewi*) substancja nerwu błędnego

variable zmienna; zmienny, podlegający zmianom; **dependent v.** zmienna zależna, reakcja; **independent v.** zmienna niezależna (może to być zmienna S lub zmienna O); **intervening v.** zmienna wdana (wtrącona); **O v.** zmienna O, organizm, czynniki wewnętrzne organizmu, czynniki organizmalne; **R v.** zmienna R, reakcja; **S v.** zmienna S, bodziec lub sytuacja

variable interval reinforcement, VI (*syn.* **aperiodic reinforcement, random reinforcement**) wzmacnianie aperiodyczne, wzmacnianie zmiennookresowe, VI

variable ratio reinforcement, VR wzmacnianie zmiennostosunkowe, wzmacnianie w zmiennej proporcji, VR

vasomotor naczynioruchowy; **v. reflex** odruch naczynioruchowy; **v. center** ośrodek naczynioruchowy

vegetative wegetatywny, autonomiczny; **v. nervous system** wegetatywny układ nerwowy, autonomiczny układ nerwowy

vesicle pęcherzyk; **synaptic v.** pęcherzyk synaptyczny

VIR, variable interval reinforcement wzmacnianie zmiennookresowe, wzmacnianie aperiodyczne
vigilance czuwanie, czujność
visceral trzewny, trzewiowy; **v. drive** napęd trzewny, popęd trzewny; **v. nervous system** trzewiowy układ nerwowy (bezkręgowców); **v. sense** czucie trzewiowe
visceromotor trzewioruchowy; **v. response** reakcja trzewioruchowa
vision wzrok, widzenie; **binocular v.** widzenie obuoczne; **central v.** widzenie środkowe; **cyclopean v.** widzenie cyklopowe; **daylight v.** (*syn.* **photopic v.**) widzenie dzienne, widzenie fotoptyczne; **foveal v.** widzenie plamkowe; **monocular v.** widzenie jednooczne; **night v.** (*syn.* **twilight v., scotopic v.**) widzenie zmierzchowe, widzenie o zmroku, widzenie skotoptyczne; **paracentral v.** widzenie okołośrodkowe; **peripheral v.** widzenie obwodowe;
visual wzrokowy; **v. cortex** kora wzrokowa; **v. evoked response** (*syn.* **visually evoked response**) wzrokowa odpowiedź wywołana
volley salwa; **preganglionic v.** salwa impulsów przedzwojowych; **v. of impulses** salwa impulsów
volume objętość; **v. conductor** przewodnik przestrzenny
voluntary dowolny; **v. movement** ruch dowolny
VRR, variable ratio reinforcement wzmacnianie zmiennostosunkowe, wzmacnianie w zmiennej proporcji

W

wake obudzić, przebudzić się
wakeful przebudzony, czuwający
wakefulness czuwanie, przytomność
Wallerian degeneration zwyrodnienie wallerowskie, zwyrodnienie wtórne
warming-up rozgrzewka; **w. effect** zjawisko rozgrzewki; **w. trial** próba wstępna
warn ostrzegać
warning ostrzeżenie; ostrzegający; **w. signal** bodziec ostrzegawczy, sygnał ostrzegawczy, warunkowy bodziec obronny
wave fala; **brain waves** fale mózgu; **spike and w. complex** (*EEG*) zespół iglicy i fali
Wedensky effect (*syn.* **Wedensky inhibition**) hamowanie Wwiedenskiego
white matter istota biała
white noise biały szum
withdrawal wycofanie się, cofnięcie; **w. response** reakcja cofnięcia

Z

***Z* score** (*syn.* **standard score**) wynik standaryzowany
zone pas, strefa; **ergotropic z.** (*W. R. Hess*) strefa ergotropowa, strefa mechanizmów aktywacji; **trophotropic z.** (*W. R. Hess*) strefa trofotropowa, strefa mechanizmów odżywczych

ERRATUM

Page 5, column 2, line 7:
instead of uczuciowy *should be* czuciowy.

Acta Neurobiol. Exp. 1971, Suppl. 2.